

AKATALPA

Şubat 2024 - Sayı 290

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Âba Müslim ÇELİK

ŞİMAL

Rüzgârın esince
karanlığı oyarım, Güneş
tende kalsın diye
zencire vurmam hırsımı
ısıtsın geceyi
Bulunmaz bir iklimde
gözyaşlarımı siler silmez
sürünebileyim düşen
her yaprağın yarasına
mermere işlenen
aşkın çiçeği
Deniz'sin ya, damlada

Yusuf ALPER

AŞK BU YA

Rüzgâr gibi geçiyor anılar
Ucundan tutayım diyorsun olmuyor
Kaygan zemin savuruyor coşkuyla
Bir kulaktan girip öbüründen çıkıyor
Uçuyor sözcükler havada

Oysa daha dün kaya gibi otururdu
"Bin yıldır oturan kaya" gibi
Gelip geçerdi yıldızlar, dostlar
Aşklar ayrılıklar göçüp giderdi
Var mıydı -bilmiyorum- giderdi

Var diyor birileri ama yok
Kendini kandırıyor insanlar oysa
Mış gibi bu çağda
"O eski zamanlarda" diye başlayan...
Artık geçip gitti yirminci yüzyılda

Üzülmeğe neye yarar üzüleceğiz
Sevmek neye yarar seveceğiz
Son hücremiz de toprağa karışınca
Sonsuz bir uzaktan sonsuz bir uzağa
Savrulup gideceğiz, aşk bu ya

"Yalnız aşkı vardır aşkı olanın" ya

Hüseyin ALEMDAR

BARBAR İÇİN REQUIEM

"Onlar benim sessiz kullarımdır.
Mahşer günü hepsi dile gelecek!"
Allah

Barbar dedim sana ölüm seni insan bilecek
ne zaman Gebze'ye gitsem ruhun senden önce gelecek

Dünya ağrısı nedir gizli gizli ağlamak nedir bilirdin sen
mahşer günü hayvanlar bile insan suretinde görünecek

Toz değil de İstanbul kaçardı gözüne senin, üflerdim
hüznü tasma yapar da içlenirdin ya o hâlin hiç sönmeyecek

Pişman değilim sana Barbar adını verdiğime
adlandırmak ölümdür işte anladım, bu ah beni öldürecek

Fındık içler de birlikte karşılıklı yerdik ya
barbarlık insan işidir derdi gözlerin, beyaz ölümü kim
bilecek

Umarım artık kanamıyordur kalbin, ayaklarını
ben ve şiir yoksa seni boynundan kim öpecek

Say ki iş kazası gecende yanındaydım da uyuyakalmışım
vücudumun üçte ikisi sevaba bürünüp arkandan gelecek!

Yokilçe Gebze, 7 Ocak 2024

Gülçin Yağmur Akbulut, Hüseyin Alemdar, Necati Albayrak, Yusuf Alper, Fatma Aras, Hicran Aslan, Cansu Aydın, Ali Asker Barut, Mert Bayram, Tahir Musa Ceylan, Cemile Çakır, Âba Müslim Çelik, Fikret Çelik, Hasan Çelikkol, Hüseyin Çevik, Filiz Kalkışım Çolak, Ramis Dara, Mustafa Demircioğlu, Gonca Dolu, Fatoş Durmaz, Hasan Efe, Orhan Emre, Ersan Kaan Erçelik, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, İsmail Güneş, Gülsüm Işıldar, Erkan Kara, Sinan Karadeniz, Oğuzhan Kayacan, Coşkun Kınık, Nevzat Konşer, Dilaver Korkmaz, Mustafa Oğuz, Emin Orhan, Musa Öz, Seher Özkök, Ozan Öztepe, Mehmet Rayman, Deniz Sartop, Muharrem Sönmez, Eren Şahin, Mirza Şahin, Mevlüt Şener, Ramazan Teknikel, Şerif Tezgörenler, Yeprem Türk, Yalçın Ülker, Hasan Varol, İsmail Güney Yılmaz.

HUYHUYLANMAYAN DURULMAZ

Barış ERDOĞAN

Kıskançlık ne tatlı günah! Bölüşelim.

Kıskanç mıyım? Evet. Her Picasso'yu kıskanırım.

“Benim en zayıf yanımla/ özelliğim şudur” dediğiniz yerden kaç kez kırılmışsınızdır da onu bir ömür yenmeye gücünüz yetmemiştir. Bu, yaş ve baş sorunu. Söz gelimi hiçbir şeye hayır diyememe, ardından söz verme pişmanlığı yaşama... Bu benim işte. Ne zaman söz vermişsem ruhum hırpalanmış, varlığım tükenmiştir. Söz vermelerden bütünlemeye kalınca onu zorunlu ders olmaktan çıkardım da kurtuldum. Bir hastalık türü sanki...

Evet, hastalıklar türlü türlü... Saçları ağardıkça yaşlanma korkusu ağır basan Hugo'yu hiçbir dostu teselli edememiştir. Oysa yaşlılık, hazineye hibe edilen bir sandık dolusu mücevher. Parlatmayı bilen ol, yeter. Yurttışı Baudelaire'in aklına bile gelmez yaşlanmak, o sadece parasız bir günün nasıl geçirileceği bunalımıyla bocalar. Annesine yazdığı mektuplardan alıntılar yapsam oturur onun kadar gözyaşı dökersiniz. Sanırım sanatçıların en büyük korkusudur parasızlık. Para bir ihtiyaçtır, doğru. Karın doyuruna değin diyemiyorsan ruh açlığı yaşıyorsundur ki iflah olmazsın. Homeros İlyada'yı yazıp bitirdikten sonra matbaa aramaya gitmedi, karnını doyuracak bir fırın aradı. Sadece Balzac açlar açıdır; ne ruh ne de karın tokluğu aranır onda. Kimdir, nerde söylenmiştir bugün unuttum, kör bir sanatçı -Cemil Meriç miydi acaba?-, gördüğünü öne sürmüş, ya görme yetimizi de elimizden alırlarsa diye dostlarına dert yanarmış. (Gerçi Cemil Meriç'in Yahya Kemal Enstitüsü sohbetlerinde “açlık”tan dem vurduğuna tanık olmadım.) Böylesi bir tavır, vicdansızların vicdan üstüne nutuk atmasına benzer. Ovidius'a kıskanç olduğunu bilen dostları, “Senin en güçlü yanın nedir?” diye sorarlar, verdiği cevabı duyunca şaşırırlar. Dermiş ki Ovidius, kıskancım ama sevgi doluyum. Zehrin ve panzehirin bir kalpte depolanması...

Tanpınar'ın *Mahur Beste*'sinde bir Behçet Bey (eşini kendisinden üstün değerde gören roman kahramanı) vardır. Tanpınar, -bekâr da olsa- ona birazcık kendi sıfatlarını ve bir başka müzmin bekâr Yahya Kemal'den devşirebildiklerini yükler: “*Karısını kendisine üstün buluyor, ezilmemek için, elinden geldiği kadar ondan uzak yaşıyordu. Ona karşı acayip bir sevgisi vardı; kin, kıskançlık, unutmak arzusu, ölesiye hayranlık, hepsi birbirine karışmış, garip bir halita meydana getirmişti.*” Sadece *Mahur Beste*'de mi? *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nde babasıyla “*Hasis, huysuz, hava ve hevesine mağlûp bir kadındı.*” diye nitelediği halasının huylarının taban tabana zıt olduğuna değin iner. Hatta insanların ayakkabılarından, şapkalarından nasıl bir huya sahip olduklarına değin. Faik'in, Pakize'nin, Topal İsmail'in bile otuz iki tekmi birden rengarenk huy haritalarını çıkarır. *Yaşadığım Gibi*'deki Abdülhakim Bey de nasibini alır. Tanpınar ve Yahya Kemal'in kıskançlıklarını Haşim'de

görmeyiz diyenlere bir Hakkı Süha Gezgin cümlesi hediye edelim: “*Kendi noksanını gören bir bedbaht, bir gurur kurbanı.*”

Konuyu kıskançlıktan açmışken devam edelim. Kıskançlığın gerçeği, bir o kadar da gizemlisi şairlerdedir. Yazdıklarında ketum davranan, kendini hemen ele vermeyen, hatta okuru bir cendereye sokup yaptığından zevk alan şairlerde... Ece Ayhan öyle biri. En yakın dostu İlhan Berk tanıktır: “*Bazı şairler anahtarı okurun eline hemen vermek isterler ama Ece bu konuda kıskançtır.*” Gerçi Cemal Süreya, *Günübirlikler*'de “*Hem huy çıkmamalı insan ölmeylen!*” diyen İlhan Berk'le ilgili kulağımıza bir şeyler fısıldar ki bir taşla iki kuş vururuz: “*Ressamların bayıldığım bir huyları vardır, yapıtlarını gösterirken beğendirici sözler ederler, o arada onların reklamını da yaparlar. İlhan Berk de resim yapmaya başladı. Ona da mı geçmiş bu huy? Değil. Çünkü o şiirlerini ortaya koyarken de öteden beri böyle yapar.*” Peki Ece Ayhan, Cemal Süreya için ne der: “*İnsanların arkasından konuşmayı huy edinmiş hınzır bir ünlü şair Cemal Süreya ilk olarak Edip Cansever'in yüzüne karşı* ...”

Dedikoduyu bırakıp usturuplu bir şekilde kendi özel hayatımızı açalım: Bende çok değilse de her tür sanatın/zanaatın sırrını öğrenme hastalığı var. Değirmenciye sordum: İkide bir parmaklarınız arasında öğütülmüş unu okşuyorsunuz. Bir sırrı var mı? Dedi ki, öğütülenin diriliğine ya da inceliğine göre yaydığı bir koku vardır. Fazla öğütülende hafif yanık bir koku vardır, biraz diri tutmak gerekir; az öğütülende çiğlik. Taşlar arasında biraz daha kalması sağlanmalı. Değirmen taşından fırlayıp öğütülmeyenleri de umarsamamalı! Tanrı'm, hayat değirmenine dökülen bizleri düşündüm: Fazla pişmenin bir zararı yok da çiğ kalanların vay haline! Değirmen taşından fırlayanları soruyorsunuzdur, kimin umrunda?

Daha özelini de açalım bari: Bana ha dünyayı teslim etmişsin ha saçının telini, inan ömrümce onun sorumluluğuyla yaşarım. Aslında bu huyumu sevmiyorum, bazen haytalık etmek istiyorum. Ya da Bedri Rahmi'nin Bursa'da at arabasını boyarken türkü söylemekten geri kalmayan kahramanı gibi yazı yazarken türkü söylemek istiyorum. Hiçbir şey yapamam da “firasat” (bir kimsenin dış görünüşüne bakarak onun ahlâk ve karakteri hakkında tahminde bulunan fal türü) konusunda yol almak için çabalıyorum.

Bir ağacın, binlerce yaprağına sahip olması kolay bir şey mi? “*Siz aslında genlerinize kodlanmış özelliklerle yol alan bir yolcusunuz.*” der Unamuno. Yolu kırmak, patikalara sapmak istiyorum. Çiçeğini döken diken, dikenini döküp çiçeğini korumayı düşünmüş müdür hiç? Bir cevher değil ki kuruyana değin dikenlerine sahip çıkıyor. Sanki bütün güzel huyları terk edip huysuzluğuna sahip çıkan insan... Bir zamanlar Divan şiirinde “semen/yasemen” sözcükleri anıldığı zaman sevilenin huyu anlaşılırdı, şimdi hangi dikenli çiçekle özdeş? Bir tutam günahını bir kucak sevabıyla takas edemeyen Jean Valjean'ın durumu da böyle miydi?

MARAŞ DEPREMİ VESİLESİYLE

SON SÖZ

Adaletten daha sonsuz bir dimağ yok
Neyi unuttur telef, güneşin evinde
Hakla yaranın kardeşliği yerde kalacak öyle mi?
Ben ilkelerimi ilkellikten değil ilklikten edinirim
Sona dek gidecek başlangıç insana bunu yapar mı?

Doğa gibi dönmez sonsuzca hatırlanan
Sürükler duygular insanı kurbanın yerine
İçerdeki incinmişlik bir gün özü toplar evine
Ve algılar saf bakış, her şeyi yerli yerinde
Vaktin geçmesi
Ve onurun derinliğine oturması gerekir

Maneviyatın içindedir dünyanın varlığı
Yaprak kıpırdasa
Başlangıçtan beri tutan şeydir bu, toprağı
Onur kırılarak gönderilmişse
Ruh giderken anlarım ben bile

Kar yağıyor lapa lapa, ana caddeye
İktidarın parlak kusurları üstüne
Ödenmesi gereken bir borç var yukarıya
Şehrin zemininde
İşte bu, beyaz bir örtüye bürünüyor

Sanki Maraş'ta yeryüzü kimseye ait bir ev değil
Kıyametin berraklığı kalabalığı almış
Sadece yardımı kendisi olan karanlık
İnerken sessizce aşağılara
Ve düne göre bugün dünyada durmak
Ne denli yaban ve ne denli başka

Bir kimsesizlik geride kaldı

arzda

Sabi sübyanın cemali gibi
Sonra sonra idealar âleminden bile
6 Şubat 2023

Adalet için geri dönülecek

bugüne

Öyle bırakılsa da yere yıkımın yüzü
Hatırlatır kendini daima hakikat
Ezilmişlerin alınına geçen nur gibi
Terleterek sabrı dünyada
Ve daim fasılalarla
Zulmün izlerini kulağa fısıldar ezel
Hüzün meleğinin sonsuzdan bakışı var

Not: “Coşkun, elli yıllık dostum. Otuz yıldır ilk kez görüştük. Bugün bir şiirle geldi. Bana da yazdırdı. Mutlu oldum.” – O. S. Erkekli

Coşkun KINIK

KADINLARIMIZ

Hiç görmedim martılar ülkesinde
Martıların ölmediğini
Şahittir Kız Kulesi bir de ben
Yürüdükçe Üsküdar Meydanı'na
Beyaz gelinlikler uçuşur grimsi gökyüzünde
Kadınlarımız ölmesin
Çılgılık atan martılar ölmez sanki Kız Kulesi'nde
Uçtukça çılgıncasına
Hiç görmedim martıların ölmediğini
Martılar ülkesinde

Osman Serhat ERKEKLİ

COŞKUN VE ŞİİRİ

Elli yıllık dostum
Bana şiir getirdi Üsküdar'dan
Martılar ölmesinler diyor
Kadınlarımız ölmesinler diyor
Şiiri yere düşürmesin diye
Yürüttüm onu yollar boyu çiçek taşır gibi
Üzgünüm ama elli yıl gençleştim şimdi
Dinleniyoruz ikimiz de martılar ülkesinde

5 Ocak 2024

ŞİİR, ŞAİR VE UYUM ZEKÂSI

Hasan EFE

Günler ayları, aylar yılları kovalarken ben de 2023'ün şu son dakikalarından kopup 2024'e evrilmeye çalışırken bilgisayarın başında bir uyumsuzluğun sarmalında yeni yıla doğru yol alıyorum.

Eğer *toplumsal uyum* olası etkisini sürdürseydi ben / biz yeni yılın coşkusuyla odamızda balonlar, süslü çam ağacı, boncuklar, kekler, pastalar ve içeceklerle toplumsal bir uyumun içinde salınıp giderdik.

Uyum zekâsı, kişilerin toplumsal kuralları anlaması, onlara uyum sağlaması ve toplum tarafından benimsenen davranışlara ağırlık verilmesi şeklinde ortaya çıkan bir zekâ tipidir.

Toplumun sağlıklı ve huzurlu olması için gerekli bir bütünlüktür. Sosyalliğin gelişmesi ve birliktelik için bir zorunluluktur. Öte yandan kalabalıklar olarak birlikte yaşamının önemli kurallarından biridir *uyum zekâsı*.

Böylece toplum birlikteliğiyle birçok şey kotarılır. Dirlik ve düzen artar, gelişim de kendini gösterir. Toplumdaki bireyler bu kuralara uyduğu sürece ödülleri alır, onurlandırılır. Ne ki toplum kurallarına uyulmaz, aykırı davranışlar sürerse cezalar ve dışlanmalar artar. Görmezden gelinmeler kendini gösterebilir.

Bir yandan psikolojik baskı alır yürür.

Örneğin Aziz Nesin toplumun kabul ettiği uyumun dışında olduğu için tepkiler aldı. Yine de *uyum zekâsının* dışında yaşamını sürdürdü.

Öte yandan Ahmet Telli'ye bir basın açıklamasında, *Dövüşen Anlatsın* kitabından okuduğu şiir gerekçesiyle 10 ay hapis cezası verildi ve ceza ertelendi.

*Sonra yürümeliyiz seninle
Sokaklara caddelere çıkmalıyız
Belki bir aşktır bu kentin
Belleğini geri getirecek olan*
(Özetliyor Seni Bu Yağmurlar'dan)
Ahmet Telli

Bir başka şair Yılmaz Odabaşı. Hakkında iki kez dava açıldı...

*Ey hayat, sen şavkı sularda bir
dolonaysın.
Aslında yokum ben bu oyunda,
ömrüm beni yok sayısın...*
Yılmaz Odabaşı (Ey Hayat'tan)

Toplumun kabul ettiği, uygun olarak benimsediği bir davranışa "yanlış" diyebilmek oldukça zordur. Böyle bir durumda kişi kendini o toplumdan dışlanmış hisseder. Bu nedenle birçok kişi farklı olarak bu *uyum zekâsı* baskısı altında yetişir. Farkına varmadan da toplumun bütün kurallarını yerine getirmeye çalışır.

Çocukların *uyum zekâları* ilk yıllarda pek gelişmez. Yıllar içinde onlar da toplum kurallarına uymaya başlar. Çocukluğun getirdiği coşkuyla birçok şeyi merak eder, sorar, inceler ve bazı şeylerin peşinden gider. Büyük hayalleriyle yepyeni gelecek kurarlar.

Bizler de yıllar içinde geliştikçe sosyal ilişkilerimizi güçlendirip, birçok davranışı öğrenmeye çalışırız.

Oysa iş yaratıcı olmaya varınca, çemberin dışından düşünmeye, sorunlara çözüm bulmaya gelince bu **toplumsal zekâ tipi** elimizi kolumuzu bağlamaya başlar. Çoğu zaman bunun ayırtına varamayız. *Doğru olan budur*, diye kabul ettiğimiz bazı şeylerin doğru olmadığını farkında olmaz, bu yanı sıra ısrar ederiz.

Yukarıda da söz ettiğimiz gibi bazı yazar ve şairler bu doğru kabul edilen yanlışları yıllarca reddetti, yani *toplumsal zekânın* dışında kaldılar.

Örneğin,
*Öyle yıkma kendini,
Öyle mahzun, öyle garip...
Nerede olursan ol,
İçerde, dışarıda, derste. Sırada,
Yürü üstüne üstüne,
Tükür yüzüne celladın,
Fırsatçının, fesatçının, hayının...*
(Hasretinden Prangalar Eskittim'den)
Ahmed Arif

Bu zekânın dışında kalan birçok şair kendisinden sonra gelen kuşaklara yol açtı. *Uyum zekâsına* teslim olmadı.

*Anladım, herkes ondan yana
rıhtımdaki vapur, kilise çanları,
radyoda şarkı, sokak satıcıları,
caddeler, bulvarlar onu tutuyor.
Olmayacak bir zamanda sesleniyor:
"Beni unut!.."*

Arif Damar (Beni Unut'tan)

Nazım Hikmet, Enver Gökçe, Rıfat Ilgaz, A. Kadir...

Bugün de farklı çizgisindeki birçok şairimiz *uyum zekâsının* dışında şiirler yazıyor. Her ne kadar yazın alanında tartışmalar sürse de onların ürünlerini dergilerde kitaplarda görüp okuyoruz.

Günümüzden birkaç örnek,

*İki kafadar ölüydü bunlar
biri at iskeletinin sırtında,
verdiğim cigarayı ısrarak
eridiler karanlıkta.*

Hüseyin Ferhat (Sonsuz Dönüş'ten)

*Dilimde hayatın kekre sırası
Sırası değil biliyorum bunları söylemenin
Şurası hayat orası ölüm arası birkaç adım
Madımak da öyleydi birkaç adım
Azrail'e çıktı yol kapalı.*

(Böyle İyi Diyorum Böyle İyi - Dönemeçte Sessizlik)
Fahrettin Koyuncu

Toplumun kurallarına uymayan yaratıcı bireyler bakma ve görmenin ayırına varırlar. Birbirinden farklıymış gibi görünen şeyler arasında bağlantı kurarak çoğunluğun fark etmediği incelik ve derinliği ortaya koyarlar.

Bunlar *uyum zekâsının* dışında yürüdükleri için yaratıcı olurlar.

Kaynaklar:

1. Sinan Canan, Unutulacak Şeyler, sf.105-106, Tutukitap,1. Bas. 2016 Kasım, İstanbul
2. Ahmet Telli, Yılmaz Odabaşı, Ahmed Arif, Arif Damar, Hüseyin Ferhat, www.antoloji.com
3. Fahrettin Koyuncu, Dönemeçte Sessizlik, Akdoğan Yayinevi

KAR İKİLİKLERİ

Bağrıış çağrıış kartopu, oynar idik bir zaman
Belki de yoktur artık, kalburda tane saman

Kış çiçeği kar, açsa, kanatlarını bize
Bakışsak karşılıklı, şöyle göz süze süze

Bugün güneş yarın kar, bir'ki haftaya bakar
Zaman ki şarkılarda bir sudur, akar akar

Güneş yağmur bekletmez, ama kar'ı bekleriz
Ah, bir yağsa bir yağsa, ah, diyen çiçekleriz

Bir gözümüz dağdaysa, bir gözümüz göklerde
Türlü türlü şekilli beyaz kelebeklerde

Kar değilse kırağı, düştü bu sabah dağa
Bir şekilde yaşar ve yaşatır bizi doğa

Akşam dağda kar gördüm, yarın şehre gelecek
Sabah penceresinden bizlere el edecek

Karlı yağmur mu desem, yoksa yağmurlu kar mı
Bu kadar mı yakışır, mevsime, bu kadar mı

Karla karışık yağmur, ne güzel bir ifade
Ruhumuzu gezdirir, göklerde bir seccade

Al beyaz kanaviçe, güzellik işler içe
Bu ne harika bir çift, karla yağmur iç içe

Güneşli, yağmurlu kar, soğuğu sevdirmek'çin
İkisi de bizlerle, gülüyor için için

Yağmur diner kar başlar, hafif eğilir başlar
Uyku moduna geçer, şu masum, boş telaşlar

Gökten apak düşsem mi, yoksa uçsam mı daha
Diyen uç güzelliğe, kim biçebilir paha

Savrulan taneleri yere düşmeden kapsak
Dönüp geçmiş çağlara, kardan adamlar yapsak...

TAŞLI TARLA İKİLİKLERİ

Topla topla bitmezdi, tarlamızın taşları
Böylece heder ettik, o en güzel yaşları

Ordan bütün varımız, umut ve umarımız
Elde avuçta olan, taşlı tarlalarımız

Tarlasının taşına âşık olanlar gördüm
Ağladım içten içe, bell'etmeden höykürdüm

Ah, şimdilerde belki, taş toplayan çiftçi yok
Sanki hiçbir alanda mükemmelliyetçi yok

MEMLEKETİMDEN İSYAN
MANZARALARI-XCII

KENT HARİTALARINDA GÖRÜNMEYEN MİRZA ÇELEBİ SOKAK

Seyhan'ın ılık suyunda ıslanmış giysileri, çocuklar koşuyor. Ara sokaklarda kabaran bir insan seli göveriyor. Ayhan Gülen ve oğulları demir dövüyor. Yanlarındaki dükkânda beyaz poşulu usta çeliğe su veriyor. Beklemekten kabukları yarılmış çürük muzlar, 32028. Sokak sapağında 4 liradan, Kanaat Gıda'nın önündeki tezgâhta 5 liradan satılıyor. Osmaniye fıstığının fiyatı sokak boyu hiçbir tezgâhta 12 lirayı geçmiyor. Çocuklar annelerine, anneler karanlıklarına karışıyor. Tabelasında *İraklı Ömer* yazılı berberin önünde ipe asılı havlular kuruyor. Uzun sarı çizmeleriyle sokak kasabı koyundan derisini sıyrıyor. Oluk oluk akan kan kaldırım taşlarına yayılıyor. Kan lekelerini sürükleyen ayakkabıların izleri şekerleme dükkânı vitrininde bitiveriyor. Hava çiğ et ve is kokuyor. Sokağa bakan evlerin sıvaları dökülüyor. Sağımda beliren adamın cebinden keskin bir ustura sarkıyor. Motosiklet sesleri akşam kızılığına karışıyor. Eskici dükkânından sokağa taşan saat beton zemine yayılıyor. Polisler kimlik kontrolü yapıyor. Uzun sakallı iki adam anlamadığım bir dilde birbirine bağırıyor. Önümdeki çocuk elektrik direğine takılı uçurtmasını gösteriyor. Mavi başörtülü kadın bana bakıyor. 38012. Sokağın tabelasının asılı olduğu sarı renkli tuğla duvarda, *Yaşam Olduğu Sürece Umut Vardır* yazıyor.

Göge doğru tirmanıyor bulutlar Mirza Çelebi Sokak'tan.

Fikret ÇELİK

DEĞİL

Bu kalp çarpıntısı size değil
Bakmayın öyle, inanın değil.

-Ne anlamamalı şeylersiniz-

Sizlere diyorum:

Doğan gün

7.45 vapuru

Yürüyen bulut

Boğazda akıp duran mavilik

Bakmayın öyle,

Öyle bakmayın!

Hiç umulmayan bir vakit bu

Nasıl desem, söylenebilir mi ki?

Nesli tükenmek üzere bu ritmin.

‘YALNIZ SESSİZLİĞİYLE BURGAZADA HAİKULARI’ VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Necati ALBAYRAK

Kenan Yücel’in ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ başlıklı kitabı (Anima Yayınları çatısı altından, birinci basım biçimiyle) Nisan 2023’te okurlara ‘*uzatılan bir el*’ oldu.

[Dost Yayınevi kapsamında, Ağustos 2014’te birinci baskısı yerine getirilen (Jean-Luc Toula-Breysse’nin kaleme aldığı) Zen başlıklı kitaptan haiku için ‘*bir sezgi parıltısıyla, şimdiki anın canlı gücünü deler*’ (s. 89) biçimindeki yoruma ulaşabilmekteyiz; keza aynı kitapta (‘*N. Wilson Ross, Le monde du zen, Paris, Stock. 1976, s. 21.*’ dipnotuyla) “*Haiku, şiir değildir, edebiyat değildir: Uzatılan bir eldir, yarı açık bir kapıdır, silinen bir aynadır*” içerikli tanımlama unsurlarını görmekteyiz. Haiku’ya açılan ‘*kapı*’yı ‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı (Metis Yayınları çatısı altından -Ekim 2008’de, birinci basım biçimiyle- okurlarına sunulan; Oruç Aruoba’nın derleyip çevirdiği ki bazı çevirilerde Nilgün Güven’in katkılarının varlığına değinilen) bir diğer kitaptan alıntıyla biraz daha aralamak gerekirse ‘*haiku, şiir özellikleri taşıyan bir düzyazı; düzyazı özellikleriyle yazılmış bir şiir, biçimidir.*’ (s. 19)]

‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’nda Kenan Yücel, ‘*Önsöz Yerine*’ başlıklı değinisiyle,

‘*bin kez döndürdüm
dilimde söylemeden-*

söyledim işte!’ (s. 9) üçlüğü temelinde haiku’ya ‘*kapı*’ aralamış konumdadır. Bu haiku üçlüğü eşliğinden, ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ başlıklı kitabın anılan yazarı (haiku yazarı=haijin) tarafından Başo’nun ‘*Şiiri dilinizin ucunda bin kez çevirin*’ (‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı kitap; s. 58) içeriğiyle öğrencilerine verdiği öğüdün tutulması ereğinde yola çıkıldığı algılanabilmektedir.

‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı kitaptan alıntıda bulunulan biçimiyle ‘*Başo’nun kendisi de dahil olmak üzere, birçok haijin aynı zamanda ressam -‘çizer’- dir, ve sık sık kendi haikularını resimlemişlerdir.*’ (s. 65) İlgi kurulan tanımlamalarla uyumlu sonuçta ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ -üçlüklüleri doğal bir yalınlıkla karşıladıkları görülen- resimlerin Kenan Yücel’in eli ürünü oldukları açıklamasıyla okurlara sunulmuştur.

‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı kitaptan alıntılanan kullanım biçimleriyle sözcükler uyarlanırsa: ‘*Haiku, onyedi hece (‘nefes’) içeren üç dizeden (‘soluk’) oluşur;*’ (s. 28) kapsamında ‘*çıkan seslerin uyumlu*’ (s. 60) luğunu öncelikle önemser ve 5-7-5’lik hece ölçüsünün -bütünlüğünü çerçeveyen- bir ‘*iç sınır*’ (s. 60) olarak algılanmasını özellikle önerir. Aynı kitap kapsamında, Başo’nun öğrencisi Biji’ye öğüdü ‘*fazla hece olmasına aldırma; yeter ki şiirinin sesi doğru çıksın. Ama tek bir hece bile ağızda kötü bir tad bırakıyorsa, ona dikkat et*’ (s. 60) biçim ve içeriğiyle belirlenmiştir. Bu alıntılar bütünlüğünden hareketle Kenan Yücel’in kitabındaki üçlükler üzerinden ilerlendiğinde 5-7-5’lik hece ölçüsünün biçimsel yapı ve istisnasız sonuçta amaçlanmamış olmasına rağmen ‘*soluk*’ tanımlaması ile uyumsuzluk ya da çelişmeye hemen hiç düşülmediği duyumsanabilmektedir. Bir başka deyişle hece ölçüsü şiirin dizem ya da ezgisinin somutlaşmış niceliksel hâli olarak tanımlanabilir. Ancak birkaç okumadan sonra -sınırlı olarak duyumsayıyla ya da çoğunlukla parmak hesabı yönteminde-

niceliksel hâlin somutlaşmadığı fark edilebiliyor ve okur ilk okuyuşunu anımsayarak hece ölçüsünden yoksunluk duygusuna hiç de kapılmadığını düşünebiliyorsa, ilgili üçlüğün saklı dizem veya gizli ezgisinin sayısal hece noksanlığı -yahut hece fazlalığı-nın üstesinden gelmekle nitelik kazanımı sağladığının kabulü gerekir. Kenan Yücel’in kitabındaki üçlüklerde -değinen yapı ve sağlamlıkta- birer ‘*soluk*’luk söyleyişlerin kesintisiz olgunluklarıyla sağlanan nitelik kazanımlarının yerli yerindeliklerini

‘*kâşif salyangoz*

gövedesini ezberliyor

gül ağacının’ (s. 17) içerikli haiku ile örneklemek mümkündür. Bu konuda

‘*bir serçe deldi*

o istekli sesiyle

shahrin uğultusunu’ (s. 20) bütünlüğündeki üçlüğün yanı sıra

‘*düet yapıyor*

gecede dalgalarla

ağustosböcekleri’ (s.31) biçimiyle kaleme alınan haiku ve

‘*bütün bir kış*

toprağı dinliyor

bahçe küreği’ (s.78) içerikli anlatım, diğer dikkat çekici örneklerdendir.

‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’nda, -‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı kitaptan alıntılanan biçimleriyle sözcükler uyarlanarak belirtmek gerekirse- ‘*Başo’nun devralıp yeniden yoğun*’ (s. 30) ‘duğu ‘*gelenekler dizisi içinde*’ (s.30) ki kurallardan ilki olarak açıklanan “mevsim adı” (kigo) kullanımına uyumluluğun öncelendiği görülmektedir; bu bağlamda ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ kitabının bahar, yaz, güz ve kış bölümleri altında düzenlendiği saptanmıştır ki aynı değerlendirme yaklaşımıyla mevsim ‘*belirtgeç*’ (s.30) lerinden hareket edilip ‘*yarı açık bir kapı*’ dan girildiğinde meneviş, zambak soğanı ve ayva çiçeği gibi sözcük ya da sözcükler bütünlüğü uyarınca en noksansız tanımların bahar (ilkyaz) mevsimi için getirildiği söylenebilir. Benzeri ilerleyiş ve sonuç kabule yakınlık ile kitaptaki yazım biçimlerinin birebir alınmaları yönteminde ‘*atesböceği, ağustosböcekleri, karaincir, çekirge*’ ve ‘*uğurböceği*’ gibi sözcüklerin yaz mevsimini resimleyenler kapsamında tanımlanmaları mümkündür. İlgi kurulan ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ başlıklı kitapta güz mevsiminin ‘*belirtgeç*’ leri arasından uyumlulukla bulut, puslu gök ve sis sözcüklerinin dikkat çektikleri görülmüştür. Aynı kitapta, sayısal sonuçta en az üçlüğün yer aldığı kış bölümünde ise kar, poyraz ve kış sözcükleri mevsim ‘*belirtgeç*’ leri olarak okurları karşılayan unsurlardandır.

‘*Başo Kelebek Düşleri*’ başlıklı kitapta haiku yazımında ikinci kuralın “kesme sözcüğü” (kireji) kullanımı olduğu belirtilmekle, bu sözcükler ‘(1) ya; (2) bile, öyle, hani; (3) işte’ içerikleriyle bölümlenmişlerdir. ‘*Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları*’ndan

‘*uyandı işte!*

kış boyunca uyuyan

zambak soğanı’ (s. 15) üçlüğü, değinen kuralın yanı sıra tüm diğer unsur veya özellikleri toplamında haiku amaç ve söyleyiş beklentilerini karşılayıcı yapıdadır. Fakat aynı kesme sözcüğünü içeren ve

‘*göğe dalmalı*

işte o boşluktadır

şiirin yüzü’ (s.60)

biçimiyle yazım bulan bir diğer üçlüğün, imgesel anlatım tercihi gereğince haiku’ya uzak düşmüş sınırlı sayıdaki ürünler kapsamında kaldığı söylenebilir.

'açıyor ağzını
merhametin göğüne
serçe yavrusu' (s.13) üçlüğünün, 'merhamet' sözcüğünün
tevil götürür çağrışımlarına koşut imge yoğun anlatım biçimi
gereğince haiku dolaylarından uzaklaşan bir diğer ürün
özelliğinde bulunduğu değerlendirilebilir. Güz mevsimine
ilişkin bölümde

'yaralı rüzgâr-
yüreğine saplanmış
gülün dikenini' (s. 66) içerikli üçlük, her ne kadar haiku
doğallık veya yalınlığıyla pek bağdaşmadığı düşünülebilecek
eğilimde 'yaralı' sözcüğünü imge yoğun anlatımına konu
etmiş ise de rüzgârın şiddet ve gücünü hissettiren kararlı
bütünlüğü doğrultusunda kış öncesinin sine qua non kıymetleri
arasında konumlanmıştır.

'suyun üstüne
bir haiku yazıyor
çılgin meneviş' (s. 14) içeriğindeki üçlükte, haiku'yu -asil-
yazanın doğa olduğu belirtilmekle adeta bir hak tesliminde
bulunulmuştur. Doğadan seçilen öznel değerlerin yetisinde
görülen haiku yazma biçimlerinin olgusal ya da işlevsel boyut
ve derinliklerle 'soluk'lara konu edilmesi, bu türü hedeflemiş
kitaplarda en güçlü 'sezgisel parıltı' olarak karşımıza
çıkılmaktadır.

'her adımında
zıplayan çekirgeler-
haiku işte!' (s. 38) üçlüğünde aynı parıltı okuru bir kez
daha karşılamaktadır. Öte yandan benzeri parıltıyı dolaylı
yansımayla bulabildiğimiz

'uykuyu bölen
bir karınca sürüsü!
esniyor toprak' (s.22) içerikli haiku'da, karınca sürüsünün
hareketliliğine rağmen bir tür illüzyon ile asil özne kılınanın
toprak olduğunu düşünmek -ya da düşündürmek- fazlalık
veya yalınlığın terki kapsamında değerlendirilmemelidir.

'kuru kütükte
filizlenmiş bir çiçek:
hayata övgü' (s. 23) içerikli üçlüğe özne kılınan doğal
değer 'çiçek'tir ve okur ilk iki dizede haiku yoğunluğu ile
karşılaşmaktadır. Fakat bu bir 'soluk'luk söylemde geçen
'övgü' sözcüğü belirtilen yoğunluğu seyreltici. Şöyle ki ilk
iki dize direnç, direnme gücü ya da 'her şeye rağmen yaşama
sevinci'ne ayna tutarken 'övgü' sözcüğü değinilen beklentilerle
çelişici içerikte algılanabilecek uygunsuzluktadır. Bu
uygunsuzluğun öznel bakış açısı sınırlarında kaldığının
belirtilmesi de olanaklıdır. Dolayısıyla anılan üçlük,
sözcüklerle çizilmiş resmin -veya sözcüklerle çekilmiş
fotoğrafın- haiku'nun hedef ve amaçlarıyla uyumlu biçimde
algılanıp yorumlanmaya yakınlık ya da uzaklığı ölçütlerinde
düşündürücü bir işlev de üstlenmiştir.

'beyaz kelebek-
kışkandırıyor onu
ayva çiçeği' (s. 24) biçimiyle yazım bulan üçlükte, öznel
unsur yeteneği gösteren doğal değerlerin sayısal fazlalığı
'silinen ayna'daki yansılardan algılanabilmektedir.
Benzerliğin 'kışkandırıyor' içerikli fiil yapısındaki sözcük
aracılığında dolaylı biçimde belirtilmesi ile oluşturulmuş ve
birden fazla öznel değeri ilgilendirdiği düşünülen bu yerinde
betimleme, 'ayna'ya yansıyan noksansız haiku'nun açılımı
niteliğindedir.

'göğü süzüyor
geceyi kışkandıran
bir kara kedi' (s. 36) üçlüğünde yine 'kışkandırmak' fiili
ile karşılaşmaktayız. Bu üçlükte 'süzmek' fiili ayrıca

kullanılmış ve benzerlik gösteren doğal değerler, -haiku'ya
yatkın yalınlıkta- sözcüklerle çekilmiş bir fotoğraf karesi
kapsamında okura sunulmuştur.

'telaşlı rüzgâr
topuğuyla eziyor
papatyaları' (s.35) üçlüğü, 'yaz' bölümünde okuruyla
buluşmakla birlikte 'telaşlı rüzgâr' öznel değeri gereği 'güz'e
daha yakın konumda tanımlanabilir. Kaldı ki değinilen üçlüğü
ortalayan 'topuk' sözcüğü -üstlendiği işlev noktasında-
'rüzgâr'ı kişileştirme ve nesnellikten arındırma yeteneğini
kanıtlamış yapıdadır.

'su kuyusunda
yalnızlığın ışıltısını
büyütüyor ay' (s. 41) içeriğindeki üçlükte yalınlıktan bir
nebze uzaklaşıldığı dile getirilebilir ancak imgesel anlatımla
yakınlık kurmak tercihi yönelimden bahsedilebilmesi pek de
mümkün değildir. Değinilen üründe ayın büyüme (dolunaya
dönüşme) süreci ile bağ kurulduğu üzere yazıp üretmekle
yalnızlık arasında doğru orantılı bir ilişkinin varlığına -dolaylı
olarak- işarette bulunulmuş gibidir.

'defne gölgesi
büyüdü sessizliğin
sonbahar geldi' (s. 55) içerikli haiku'da -bu kez- büyüyen
sessizliktir. Çünkü -kuşlar ve yaprakların eksilmelerine
tanıklık eden ortam itibarıyla- sonbahar gelmiştir.
Sözcüklerden mürekkep resimde bir öncekinde değinilen
haiku'nun çizgileri bileşimine oranla daha yalın görünümüne
ulaşıldığı ve zaman diliminden çok anın (sona eren sürecin)
betimlenmesi ile yetinildiği söylenebilir.

'uzakta ada
şehrin ışıklarından-
büyüyor gece' (s.75) biçimli haiku'da 'büyüme' fiilinin
bir başka görünümüyle karşılaşırız. Burada 'büyüyor gece'
sözcükleriyle derinleşen ve kapsayıcı hâle gelen karanlıkla ilgi
kurulmuş olup az önce değinilen, diğer 'büyüme' fiilini içeren
üçlüklere kıyasla noksansız yalın anlatımlı bir haiku
oluşumunun -ya da resminin- okura sunulduğu
düşünülmüştür.

'gülümsedi su
eğilince üstüne
şöğüdün dalı' (s. 42) üçlüğünün öncüsü 'gülümsedi'
sözcüğü, imgesel sonuçtaki görünüme konu anlatım biçimini
renklendirmektedir; ikinci dizede yer verilen 'eğilince'
sözcüğü hedeflenen görüntünün bir iki kare öncesindeki
fotoğrafa uygundur. ('Gülümsemek' ile meydana geldiğine
işaret olunan sudaki hareketin eş zamanlı fotoğrafının okura
daha kolay yoldan ulaştırılabilmesi için belirtilen 'eğilmek'
yerine 'dokunmak, değmek' gibi farklı biçimde -hatta tüm
sertliğine rağmen 'urmak' sınırlamasında- bir sözcüğün
kullanılması tercih edilemez miydi?)

'çılgin sarmaşık
ulaştı ulaşacak
yıldızlı göğe' (s. 46) üçlüğü içerdiği 5-7-5'lik hece
ölçüsünün yanı sıra mevsim 'belirtgeç'leri, yalın sesletim
biçimi ve imgeden uzak fotoğraf sunumu uygunluğunda
kitaptaki noksansız haiku 'soluk'larından biri olarak okurunu
karşılamaktadır.

'uyuyordu su
bir sarnıcın rahminde-
yağmuru duydu' (s. 62) içerikli haiku üçlüğünde aynı
noksansız 'soluk'lardan bir diğerinin okura yönelik biçimde
çıkış bulduğu açıktır. Burada yağmurun çağrısı sözcüklerle
renklendirildiği üzere 'silinen bir ayna'dan çoğalış ya da sele
dönüşüm öncesinin yalın resmine açıklık kazandırılmıştır.

EY KARACAOĞLAN
EY AŞK ŞİİRLERİ ÖTESİ

Cevahir Bedel'e

Önce bluzuna düşerdi ilkyaz, ardı sıra sutyenine
Gamzeli gözlerin batardı yüzüme, sonra da sivri memelerin

Kadın tabela gibidir, cevheri varsa gece de okunur

İki ucundan tutup silkeler kadın kalabalık bir sokağı

Gün doğar, çoban ateşi gibi incecik bir çizgi getirir

Yürüyüşüm bile değişti senin aşkınla, kararlı, karmaşık
Hüzünlü bir geçmişe bakar gibi gölgemi gözetledim
Taş diplerinde Meryem mavileri, perçemli yer karanfilleri,
kan otları

Ey Karacaoğlan, ey aşk şiirleri, sizden ötesidir tamahım

Havada asılı kaldı sesin, imgen yollara gizem oldu
Evlerin kiremitlerinde ay, sokak lambası gibi gerinirdi

Bir kız öldürdüm eskiden, çakılları kirletti, ota silindi gitti

Yüreğimi hediye ettim ona, yaşamdan bezince oynasın

Bir çift göynümüş hırka düşer kadına, erkeğe acı bir aşk

Bir otun sapında durur kimi zaman bir kızın gönlü
Yaldızlı oyma tahtada resmedilir kaderi
Bilemezdim nerenden başlasam, dikenin bile elverişi

Buğulu güneş koyulaşırken senin eteğin yapraklanırdı

İçeri girsen, ılık hava da girerdi peşin sıra, odayı yıkayan
Yüzünde kıvrılıp kalırdı utangaç bir gülümseme

Bir kırsağın başka bir ata duyduğu saygı vardı yüreğinde

Gümüş renkli bir düşünce, kafamda rüzgâr koparır

AŞK

Aşk iki kelimedir sevgilim,
Biri ben diğeri sen...

'yürüyorduk-
kurumuş yapraklarda
yazın çılgılığı' (s. 68) üçlüğünde ise 'kurumuş yapraklar'
ve 'yazın çılgılığı' arasındaki uzak ilişki gerekçesinde haiku'ya
yabancı düşen imgesel seslerle karşılaşıldığı ilk hâlde
düşünülebilmektedir.

'neyi süpürsün-
kar gizlemiş her şeyi
şaşırdı çöpçü' (s.73) ile
'ararsın karga
sakladığın cevizi-
izi yok karda' (s.76) üçlüklerinin her biri, küçürek öyküye
göz kırpan sözcüklerin renkleriyle oluşturulmuş yalın haiku
resimlerindedir. Yine küçürek öyküler kıvamında

'ilk ben atladım
yanaşan o vapurdan
ah şu çılgın aşk!' (s. 18) ve
'düş hiç bitmedi
unutunca ötmeyi
paçalı horoz' (s. 19) biçimleriyle okura sunulan üçlüklerin
her birinde tek 'soluk'luk kesintisiz söyleyiş olgunluğunun
sağlandığı açıktır. Sözcüklerle 'silinen bir ayna'dan
görebildiğimiz

'şiir okurken
bir harfe dönüşüyor
şaşkın karınca' (s. 40) üçlüğüne konu fotoğraf ya da resim,
küçürek öyküye yakın anlatım tercihiyle haiku kalitesinden
ödüün vermeyen olgunluktaki bir diğer ürün tanımlamasında
yerini bulabilecek değerdedir.

'deli poyrazda
yaslanıyor kayaya
kolsuz bir ağaç' (s. 74) üçlüğünde aynı yalınlığın
sağlanmadığı, 'kolsuz' sözcüğü kullanılmaksızın başkaca
içerikte anlatımla daha güçlü ve noksansız haiku'ya
ulaşılabilceği düşünülmüştür.

Oğuz Baykara'nın çevirisiyle Türkçe'ye kazandırılan, -
Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi çıkışlı, Şuiçi Kato'nun kaleme
aldığı- Japon Edebiyatı Tarihi başlıklı kitapta yer verildiği
biçimiyle, Başo'ya göre 'sanat sanat içindir.' (s. 417)
Değinenilen 'sanat, sanat içindir' anlayışının haiku'ya
uyarlanması noktasında ulaşılabilecek 'haiku, haiku içindir!'
ifadesinin sığılığı karşısında daha toparlayıcı nitelikteki 'haiku,
doğa içindir; doğa, haiku içindir' içerikli tanımlamayı
öncelemek gerekmez mi? 'Haiku' ve 'doğa' bileşkesi içeriğe
sahip 'Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları' başlıklı
kitabın satırları (dizeleri) arasında gizlenen biçimiyle bu
sorunun yanıtını bulmak okurlara bırakılmıştır.

[Ek açıklama: 'Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları'
ve Düşündürdükleri başlıklı değerlendirme yazısı kapsamında,
ilgi kurulan tüm kitaplarda yer buldukları görülen yazım
biçimlerinin öncelikle temel alınmaları uygun ve gerekli
görölmüştür. Bu bağlamda yazarlarının yorumlayış, bakış
açısı, tercih ya da ürün verme süreçlerine koşut algı veya kabul
koşullarıyla uyumlu biçimlerde on yedi, ön söz, tat, ağustos
böcekleri, ateş böceği ve uğur böceği sözcükleri -yahut
sözcükleri grubu- 'Yalnız Sessizliğiyle Burgazada Haikuları'
ve Düşündürdükleri başlıklı değerlendirme yazısında farklı
yazım karakterleriyle yerlerini bulmuşlardır. Aynı yaklaşımla -
güncel sözlükte yer bulmadıkları görölmekle birlikte- yazarları
tarafından kullanılan anlam ve biçim koşullarına uygun
sonuçta 'belirtgeç' ve 'karaincir' 'Yalnız Sessizliğiyle
Burgazada Haikuları' ve Düşündürdükleri başlıklı yazının
unsurları arasında konumlanmış diğer sözcüklerdendir.]

Cemile ÇAKIR

HİÇLİĞİN ORTASINDA

Adına evren denilen
hiçliğin ortasında bir adaya kurdum evimi.
Gelgitleri zamanın
sallar bugünümün beşiğini.

Bugünüm ki incecik bir çizgi,
devasa bir dünya...
Kimliğim, tarihim, sınıfım, kadınlığım,
arzularım ve düşlerim...

Her şeyim hiçlikte bir nokta,
sallanıp durur yaşamla ölüm sarkacında.

2 Ocak 2024

Eren ŞAHİN

BASMA ETEK

Aklı bekleyemedim sen gülü dererken yürek hanene
yıllar var ki izmarit küllerine serildi gençliğim
ha şurada yağmur kokusu ha burada köpek ulusu
kırılmadık kemikler senfonisi yüzümde çatırdadı
rüzgaârdan bebeler slav gecelerine dadandı
damağımda erimiş küf hasret,
yıllar var ki doldurdu altını yürek hanesi
son gecedен çıkılıp ilk sabahlar -heyhat- bulunamadı.

İnsan bu, nisyânın esaslı kardeşi
aklı bekleyemeyenler sevda paritelerine aldandı
bir uuzuun! şehrin esamesi karıştı pıtrak hüznölere
ha şurada yaman çelişkiler ha burada acılı iç çekişler
kırılacak kalpler orkestrası kulakları kanattı
tipiden ergenler yeltendi yanlış yaşamalara
dudağımda esastan sigara yanığı
yıllar var ki benzeşir hasretler hüznölere felsefesinde
ilk yanılığdan çıkılıp -hayhat- son düğüme varıldı.

Evrenin ilk yasası bu:
gökkubbe altında göğeren bilinmezle bilenmek
birkaç yağmur damlası birkaç dosta isyan
biraz da kedere şık pozlar vermek
ha burada aklıma düşmeyenler
ha şurada kalpten gitmeyenler
özenle sevdiğim kediler arş-u ala
büzerек dudağımı ıskaladığım yarınlar püften muamma

İnsan bu... "gençliğini şehrin duvarlarına asılacak sanır
öteden yelkenler yaptım yapılır" inanır
aklı bekleyemedim -gülpembe fikrimde-
Malazgirt Bulvarı'ndan anı coğrafyasına saptım
sen gülleri dererken bahçene
ışıkları söndürdüm, yüzümü basma eteğine yasladım..

Tahir Musa CEYLAN

OPERA

Evde küçük kazalar yapmak ve ardından yıkıp yemirdiğim
yerleri onarmak
benim için hal-i hayat en çıplağıyla budur
hayatın belleğine güvenirim, çukurları doldurup çıkıntılarını
yuvarlar
benim gibi, kendi gibi ah hayat ne derin deli mevzudur

Akşamları gırla giderim, saat sıfır dört, herkes uyur ben
dimdik ayakta
gece hayvanları gibi üşenmez kalkarım sokak muzırlığına,
az macera değil
yazılar yazarım evlerin yamru yumru duvarlarına, "kim
isim olur hasmına
ve kim resim olur sevdiğine kazına kazına"

Şimdi her şeyi geç bir kalem
Hasta da oldum tabi, çocukken üşüyünce
bir de insanlar başıma üşüşünce üstüme gelen saflık
üç ağlamak vakti ancak kalmıştı, ah babaannem
gözleri ruhunu anlayacağım tek makineler
bana üzülen, üzüldüğünü belli eden ikicik varlık

Tehlikeli şeyler yapma hastalığım var bir de
çayı sehpaye değil dizime koyarım mesela, dökülsün
facia olsun, ben de faciadan sıyrılan kibirli mir ala
kahraman
işte böyle, hayatım olmuş delibaş opera, bense içinde
sahne tozu yutmuş ne çok ecnebi, geçip gelen sihirli bir
Rönesans'tan

Seher ÖZKÖK

ANKA

Sana ben geceleri getirmeyi unuttum gündüzleri
Soydum baş ucuna koydum, yalnızlığıma
Ellerimde kör bir efendi gibi zaman
Bana hep çalışmayı emretti memurlu vakitlerde
Oysa aklımdın sen, gönlüm sonra aşka battı
Geceler boylu boyunca yanıma uzandı
Ve tenin içimde, tenin yeriydi ben'in, yandı ve uyandı
Geceleri sana ben, sen olmalı şimdiler büyüttüm
Ürktüm, üzgün bir göktüm, yıldız olup döküldüm
Pencere kenarı saksılarda çiçeksiz yaprak
Hayat sokağında yalpalayarak ömrümü söktüm
Karanlıkta ışığın intiharıydım, bir sokak lambası
Ölümümü şehre yürüttüm.
Ben sana geceleri tutkulu kuşlardım, uzun yokuşlar
Kuşkusuz biraz saftım, biraz ayaz
Ateşin karnıydım, alevi biraz
Ankaydım, tuğruldu, kandım
Dağların kibri hep benimdir sandım.

Hasan VAROL

Melih Cevdet ile konuşmasında Adnan Benk: “Bu şiirle ne anlatmak istiyorsunuz?” sorusu kadar budalaca bir soru olamaz. Üstelik saygısızlık da. Eğer şair şiiriyle bir şey anlatmak isteseydi, o bir şeyi anlatırdı açık açık, şiiri de yazmazdı. (*Çağdaş Eleştiri, Söyleşiler Yazılar, Doğan Kitap s 73*) konuşmasına böyle başlıyor söze.

Şiirde, en azından düzyazı gibi bir anlatımın olmadığını anlıyoruz buradan. Şiir, duyurur, hissettirir. Bu konuda Behçet Necatigil ve Melih Cevdet Anday’ın sıkça andığı bir örnek daha var, onu da buraya alalım: “Anlattığı bitince başlar şiir.” (*Behçet Necatigil, Düzyazılar 1, Cem Yayınları s 49*)

Buradan bir çıkarsama yapalım, en azından düzyazı gibi anlatmaz şiir. Düzyazı, en iyi anlatımı vermek için kurallar kullanır, ona uyulmasını ister, ancak şiir kurallarla bağlı değildir. Tanım istemeyiniz, her çeşit tanım eksiktir şiir için. Böyle bir birikimle bakacak olursak, şiirin, düzyazıdan ayrıldığını, anlatımla da hatta anlamla da sınırlı kalmayacağını, kalmadığını, sınırlanamayacağını söylemeliyiz. Anlam diyoruz da, şiirde kullanılan her sözcüğün bir anlamı var zaten. Sözcüğün var oluş nedeni bir ihtiyaç karşılığı olarak dünyaya gelmiş, anlam yüklü olup ihtiyaç oldukça insan onu kullanmaya gelmiştir. Sözcük şiirde yanındaki sözcükle sevişip çokça sevişip ya da kavga edip yeni bir çağrışım yüklenir.

Bir şiir için “bu şiiri anlamadım ben” diyemeyiz. Anlam, anlatmak, doğrudan anlamı vermek, iletmek düzyazının işidir. Demin söyledim, her sözcüğün kendi başına bir anlamı var elbette. Anlama karşı değilim. Her sözcüğün bir anlamı var, iletişimde, bir işte, düşünce iletmeye bu anlam üzerinden anlatım ile iletişim sağlanır. Şiir de, sözcüklerle yazıldığına göre, sözcüklerin birbirleriyle ilişkileri yan yana dizimleri çok önemli. Bu şairin işidir. Sözcüklerin dizilişi her şaire göre ayrıdır ve bu nedenle önemlidir. Sözcüklerin dizedeki etkileşimi, oluşturdukları çağrışım, şairin bize duyurmak istediği... Sözcüklerin kendi anlamlarını aşan, bazan okurun da kendisinden katarak ulaştığıdır şairin söylemek istediği. Okur, kendinde var olan birikimiyle kendine göre alır şiirden alacağını. O nedenle aynı şiir her okur için sanki farklı bir çağrışım getirir. Sözcükler sanki görüntüleşir, buna imge de diyebiliriz. Okurun şiirden aldığı kendisini katarak ulaştığıdır bu.

Anımsayalım, Behçet Necatigil’in “Kareler ve Aklar” kitabındaki şiirleri. Yan yana, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya, soldan sağa, sağdan sola, çapraz okumalar... İlle de böyle okuyun demiyorum, ama okunursa okumalar yapılırsa bir zenginliğe, daha bir derinliğe zengince bir çağrışımaya gidilebilir. Böyle bir okuma, basit, yüzeysel bir okumadan daha zengin olur, farklı duymalara ulaşılır.

Şimdi gelenekteki bir bildik dörtlük bütünlüğü, ya da şiirin bütünlüğünün verdiği kolaylık, birden ele geçemeyebilir günümüzdeki modern şiirlerde.

“Başı pare pare dumanlı dağlar” diyelim.

Bunun yerine:

“Bal mumu göller ve küflü meşeler” diyelim.

Buradaki dize geçmişteki söylemle bile söylene de, içerik, var ediş “bal mumu göller” aykırı, hatta kapalı, anlamsız gelebilir okura ilkin. Okur, çevresine bakınca dağları, başındaki sisi görüp dumanlı dağlar diyordu. “Bal mumu göller” deyince gölün bal mumu olamayacağını düşünüp (dil

TEK TÜK / 9

- 1 / Bir süt beyaz göğüs
Dudaklarımda sevda sözleri
- 2 / Bir şehla bakış kalbimi uçuran
- 3 / Siyah keten gülü
İçinde sarı sabır taşı
Tir tir titreyen ahlat ağacı
Bir şehla bakış kalbimi uçuran
- 4 / Tokyo evleri gibi dudaklarının kıpırtısız duruşu
- 5 / Sıcak mı tuz
Yoksa kalbin mi soğuk
- 6 / Bir ceylan inmiş su içiyor
Su sahipsiz
- 7 / Saat seni beş geçiyor
- 8 / Yıldız kıyımı bir gece
- 9 / Siyaha özenmiş tutmuş benden başka yas
- 10 / Sözüün eskide yüzün hâlâ yepyeni
- 11 / Bir küçük kelebek
Bahar mı gelmiş
- 12 / Bir taş sekiyordu dalgasında denizin
Ve sen bana bakıyordun
- 13 / Sesin bir çocuk ürpertisi
- 14 / Geberiyorum her yerine hasretten

ile kurulan gerçekliği bilmiyorsa, birikimi yoksa bu konuda bu şair ne diyor? diyebilir. Dilde nesnelere yer, şekli değişir, değiştirilebilir. Şiirde böyle bir durum var, şiir okurunun ille de bir mecaz bilgisine ihtiyacı var, Necatigil’in dediği gibi. Yoksa “ben bir şey anlamadım” da diyebilir. Demeli mi, haklı mı? Yaşantısı içinden ve okuduklarından bir çıkış yolu bulmalı mı, bulur mu; çünkü her sözcüğün kendi başına bir anlamı var. Yine de yetmiyor mu? Okurun donanım eksikliği akla gelir burada. Geçmişin beğenisi ile şiire girebilmek, anlamak, ondan haz alabilmek, şiirin verdiği içselleştirebilmek... Her dizinin duyurduğu, şiirin bütünlüğünün verdiği bir tat, bir çağrışım, bir duyum... okurda ne kaldı ise o.

Sinan KARADENİZ

FOTOĞRAF

Bütün sesleri kısın, renkler aynı kalsın, biçimler
Sürahide taze kalsın su, ışık aynı odakta
El sallarken çocuk penceresinde okulun
Damlalar yere düşerken asılı havada
Dursun kasis çamurunu dağıtırken teker
Ellerin ellerimde kalsın

Mevsimler, kış geceleri, anlar donakalsın
Aysın yüreğimde ölü toprağında uyuyan tohum
Su aysın, yürüsün gövdesine otun
Gözlerin gözlerimde kalsın

Can olsun tende tek, hayat anda ölümsüz
Göversin gövdemde yüz aydınlığın hep
Nesneler arasında bir nesne olmadığını söyler yürek
Sen gitsen de aşkın bana kalsın

Donsun ustanın çiviği mıhlayış anı
Bizi hariçten çizen fırça o anda kalsın
Döngünün ihtişamıdır renk tablosunda aşk
Ten rengimize ölüm işlevsiz kalsın

Bir türlü toparlayamadığımız düşünce aşk
Bırak, her şey dağılık kalsın

Gülçin Yağmur AKBULUT

YAĞMUR'UN YANLIŞI

Kelimelerin atlasından
yağmuru kuşanıyorum
göğün ateşini toplayıp
aşkın dergâhına yağıyorum

Bulutlarla oynaşan
ömrüm beyaz bir güvercin
ters taklaya gelip de
yanlışlara saplanan

Rotanız hep doğru mu
Özlediğiniz kıyıları
el yordamıyla ararken
pusulanız hiç sapmıyor mu

O çok bilmiş başınızı
eğip durmayın öylesiz

ne kadar doğruysanız
bende de durum böyle

Ahmakıslatan demiştim
çisenti de olabilirim

halden hale geçerken
öperim o ' süveyda' y
unutamazsınız bu Yağmur'u

Mustafa OĞUZ

ÇALMAKLI ŞİİR

Ne devlet malı
Ne de yetim hakkı
Çalacaksak neşeli bir ıslık çalalım
Yorulsun keyfimizden şeytan

Kayıp gitti şunca yıl
Çalacaksak yaşamdan biraz zaman çalalım
Tadını çıkaralım dünyanın
Helalinden olsun üç beş günlük ömür

Yolsuzluk çalıp çırpamak olmasın işimiz
Çalacaksak
Özgürlük havası çalalım mızıkalarla
Sesimizi salalım gökyüzüne

Çalacaksak
Çeşme başlarında saz çalalım
Yanık olsun türkülerimiz yakıcı olsun
Kızıla çalan akşamlarda
Hüzün çalalım
Ömür sayfamızdan

Mehmet RAYMAN

VAPUR HATLARI

bir dünya güneşidir
senin için araladığım pencere
buğday benizli kadınların ellerinden
sofraların altına yuvarlanmış beze
hiç yâr olamadım gençliğime

göğsüme kadar yürümüş
nehirlerden ayırdığım acılar
şimdi türkü söylüyorum
arada bir kapatıyorum
kaşların altına düşen
iki gözümü birden

elimdeki taşı koydum duvara
gelen geçer hiç değişmez
bu yersiz alkışların havası
serçe limanı saçakların altı
yün eğiren kadın
pek düşünceli geldi bana

yıllar önce yaptığımız resimler
kâğıt kayıkların en güzeli
denizlerden yoksun kıyıları gelince
bir karanlık çöküyor içime

vapur sularına rastlar
bu dalgaların akşamı çarşı girişi
karanfil dudaklı kızlardan öğrendim
uzaktan öpücük atmayı

Fark Edilmek İçin Çok Bekleyenleri
Görmüş Bir Şair
HASAN TEMİZ -TÜKENİŞ
ORKESTRASI

Hicran ASLAN

Tükeniş Orkestrası; Nisan 2022 Vacilando Yayınları etiketiyle çıktı. Hiza, Uçurum Nöbeti ve Tükeniş Orkestrası isimli üç bölümden oluşuyor kitap. Kitaba çok uzun zamandır yazmak istedim. Çünkü kitabın atmosferi çok güçlüydü. Sonuca odaklı şiirler değil, yolun kendisi olmaya odaklı, an'a çok sesli bakabilen, güçlü, mistik ve büyüdü. Aslında kitap tamamen izlenimci bir formda yazılmış. Ama atmosfer tamamen büyüdü gerçekçi. Her ne kadar olağan durumun içine bariz doğüstü karakterler koymasa da şiirine; sözcüklere ve dizilime yaklaşımıyla şiirde oluşturduğu atmosferle bunu başarıyor.

Aslında ortada büyük bir hareket yokken, birden insanın yüreğine inen keder, hüznün okuyanı ele geçiriyor. Şiirin estetiğinden ödün vermiyor. Çünkü şair; mutlak hareketsizlik diye bir şeyin olmadığını iyi biliyor. Oluştan, varılmayandan, çözülmeyenden yorulmuş. Her mevsim botlarla dolaşan, ille de yanına bir kaban alan bir karakter gibi şiirleri.

*İşe yarar şeyler arıyorum
Bir tornavida kadar hazırım her an
Kurcalayabileceğim düşünce edinmeliyim ama ne
Hayır, yağmuru sonra yorarım buraya
Kompozisyon denilince çocukların gözleri bükülüyor
İki kaş ve bütün bir ağız nereden başlayacaksa söze
Bak bu çok doğuluca
doğu denilince kalbim bükülüyorsun penceresinden
hem çocuklar nereden başlasalar buna
nereden başlasalar tozlu bir heykel gibi duruyorum
o ilkyaz görüşlerinde çocukların.(hal beyanı sayfa:23)*

Bi şekilde onca sözcüğün içinde kalgelmiş bir hava var. En başından başlamak hastalığı buralarda çok yaygındır. Çünkü çözümlenmeden, konuşulmadan, gömülmeden, yası tutulmadan kalan koca bir yığın vardır. Duyulmaya öyle çok ihtiyacı vardır ki; bu kulak arayışı duvarlara, evlere, eşyalara, küçük ayrıntılara bile siner. Basit bir tepkinin anlaşılır olması için olaylar çokluğu içinde kal gelir ve vazgeçersin. Her seferinde anlatamadıkların, aktaramadıkların kelimelerine, eline ayağına dolaşır. Her seferinde bunca olup bitmeye evet olan ve bitmeye karşı kayıtsızlık seni kırar, hatta öldürür. "Çünkü kayıtsızlık ölümün yarısıdır." Der Halil Cibran.

Ben bunu Hiroşima da radyoaktif dalgalarla saniyeler içinde ölen insanların gölgesinin taşlara bir filme düşer gibi düşmesine benzetiyorum. Çünkü içgörünün rengi bakışına yansır. Bu yüzden çok yüklü bir dille yazılır, yaşanır Doğu'da. Bu çoğunlukla anlaşılma ve onaylanma açlığına da dönüşür. Söylemek istediklerinin çokluğundan yazdıkların üst üste binen sesler yığına, gürültüye de dönüşebilir. Nefes almayı, esler vermeyi, soğukkanlı kalmayı başaramaz insan. Bıçak sırtına dönüşür anlatmak, duyumsatmak istediğın. Birden sloganik ya da acımlası bir atmosfer de yitip gidebilir de insan. Sorular ve savruluşlar içinde şiir malzemesini hırpalamaya kadar gidebilir.

Hüseyin ÇEVİK

İNSANIN DEPREMİ GENE İNSAN

kolonları insandan yapalım bu defa
devrilmesin birbirinin üstüne
demir olan ne tanısın çocuk elini
babalar! biz çıkalım bundan böyle temeli

başkanı yormayalım ruhsat işiyle
teklemesin müteahhidin kasası
limonu da imzaya bağlayalım gelin
geçinebilsin mühendisi falanı

her şeyi insandan yapalım bu defa
insan dediğim işte maraş'takiler
nâzım'ın nesli diyorduk ya nesilmiş gerçek
bir eloğlu için gömüte girenler

milattan sonra beş yüzlerde bugün
bizim de bir sözümler olsun usluca
- ne doğadandır ne tanrı'dan
insanın depremi gene insan

*piyanonun siyah tuşlarını taşıyorum kalbimde
çok lütfen biraz vals n'olur
dokunsun diye içimin ayaklanan notalarına
dokunsun diye pasına sesimin
ol bunun için ol kara suretimde geniş bir avlu için...
(iç ayaklanma sayfa:55)*

Hasan Temiz de aşırı yüklü bir dille yazıyor. Buna rağmen o kalabalığın içindeki hiçliği, hareketsizliği ve dengeyi çok ustaca işlemiş şiirinde. Şiirini hasta duygululuktan kurtarmayı başarmış. İmgenin statik yanını kırmakla kalmamış, tamamen dinamik ve dikey bir imge evreni oluşturmuş şiirlerinde. Bütün yeryüzünü her gün yeniden hatırlıyormuş, yeniden öğreniyormuş gibi başlıyor şiirlerine. "koşup anlamak için insanın insana olan dehşetini, aklını büküm" (sayfa:13) diyor ödünç bir uzak için prelüdlar şiirinde. Çekingen parıltılar içinde fark edilmek için çok bekleyenleri görmüş şair.

*adımı söyleyin nihayet
adımı, topraktan fıskıran bir su kabiliyetiyle söyleyin
belki dönüp sarılamam size ellerim kumlarla doluyken
çünkü ben ötenin ve çöllerin mecburuyum
anla ve not et incirin yaralandığını, rüzgarın kırıldığını,
ışığın kesildiğini, sesin kaçışını
anla ve yardım et ruhun yoksulluğuna,yüzümün utanan
tarafına (ziyan sayfa:51)*

Bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az şairin bundan sonra ne yazacağını merakla beklerim. Onlardan biri de Hasan Temiz. Çünkü o da yeryüzünü hafifletmek için şiir yazarlardan.

YASEMİN DALLARI

seni bir leğene doğurdularında
göğün boşluğunda güneşi karşıladılar
dünya kudüs oldu

ve tanrı ve melekler ve insan
ve kudüs karanlıklara gömüldü
-ve şeytan, hoşgörü diyordu
beni neden yalnız bıraktınız-

... : zihnimde yaratılan boşluk
ben bir kalıntıydım, surlarla çevrili bir evrende, inişini
karşıladım nice ışıkların

kuzeydeki yola doğru çıktım
dağlara baktım, lanetli geyiklere...
düşüneceksiniz ve eve dönemeyeceksiniz
birinin sizi sevmesinin bir anlamı yoktu artık

geceleri, ardında bırakarak gidiyordu yasemin dalları

NEKROPOL

kalkın şehrin bedestenleri gün ışıyacak birazdan
yarı karanlıkta zoraki yutkunduğun bir kaşık çorbayla
ellerin cebinde, hava küfür, zifir doyum ilk sigaran
aklında çok uzak çok çok uzak o patika yollar
ve çok uzakta ışıldayan şen çocukluk sabahları
bir mavi dere, coşkulu orman,
tek tük evler ve deniz
denizde balıkçı tekneleri güzel uzak
el sallıyor da sana
bir köy okulu avlusu gibi masum ilk iç geçirmelerin
annenin sesi, babanın ciddiyeti, kardeşinin telaşı matematik
ödevi
o küçük ev, o cennet vatan, o gizli heyecan
o bir daha gelmeyecek doya doya gülüşlerin
büyüdün. büyüdün ve hep geçmişi gösteriyor saat
hayat, sana yeni anlamsızlıklar türetiyor
kal diye burada.
nerede bir güzel söz, bir seven yüz, bir derin uyku
nerede yaş aldıkça varırız sandığımız sükûnet
geldik. şimdi yamalı bohça gökyüzü
çizip çizip yanıldığımız hayallerden ağır bir sanat filmi
durağan sahneler,
yavaş yavaş
yuvarlanan günler
ne de birbirine benzer.
büyüdük.
geldik.
içimizde bir sonsuz yurt mu ki genişler
bu nekropol sıkıntısı.

GAZZE’NİN DÖRT ÇOCUĞU

sokakların neşeli seslerinden eser kalmadı
evlerden taşıp göğe damlayan gülüşlerden
yıldızları aydınlatan o sevinçten eser kalmadı
güneşin sarısından yaprağın yeşilinden
kokusundan çiçeğin yağmurun serinliğinden
yalnız bir sessizlik doluştu her yeri

yine de sabah okula gönderdim çocuklarımı
ali zeynep ömer abdullah
ama *zeynep* akşam eve dönemedi
ertesi gün *ali* sonraki gün *ömer*
abdullah hazırlandı okul için
sonsuz bir neşeyle doldurdu çantasını
tuttum ellerinden iki küçük güneş gibi parlayan
gitmesin diye baktım gözlerine
anladı öptü yanaklarımı
gitmeliyim babacığım dedi
kardeşlerim beni bekler

o akşam *gazze* yeşilden bir huzur gibi dalgalandı
kırmızı bir öfke
siyah bir inat
beyaz bir başlangıç gibi
çocuklarım beni selamladı...

ÜÇ AĞIZ

1804

Vakit hâlâ toprakta kalandır
Geceden artanlarla kadınlar
Güzel olan ne varsa önümde
Kaldırımda bitenlerin rengiyle
İpeklilere katıyorlar yüzlerini
-Bir tarihin sonudur, el emeği-

1923

Elmalar sunuyorlar bize elmalar
Yeni örülmüş bir sepette duruyor
Basamaklara düşen sıcaklığıyla
Kızların yüzündeki kırmızılıklarda
Kaç cumhuriyet ilan edilmiştir ki
-Geç öğreniyoruz tüm yenilikleri-

2023

Ne bitse bir şeyin başlangıcıdır
Asfalta basan insanlar böyledir
İpekliler böyledir, elmalar böyle
Aşkın yasaklandığı bugünlerde
Bir yasak daha yürürlüğe girdi
-İktidarın halkı illallah ettirdiği-

TARLANIN TEMBELİ...

Emin ORHAN

Hep olagelendir aslında olmayan!

Şiirimizin kıpır kıpır olduğunu dergilerden seçilen dizelerle, yeni çıkan kitaplarla, salonlardaki sunumlarla öğreniyoruz. Besliyoruz alt belleğimizi. Bir de şiir iyiye gitmiyor dendi mi! Önde söylenen sonda söyleneni yutuveriyor bu kez.

Öyle mi ya!

Hiç sanmıyorum, sunumsuz bir sinemanın perdesi gibi geliyor bana edebiyat arenası. Sakın sanıldığı gibi değil demeyin.

Buyurun bir iki adım atalım birlikte.

Şiirimizin yolunu açan bir *eleştiri kurumunun* olmadığıdır söylene gelen.

Çoğu zaman bir yol aramakla kalmıyor, o yolu bile tikiyor şair ve yazarlarımız!

Aşağılama mı, küçümseme mi, yoksayma mı, hakaret mi!

Biz yine de saptama diyelim.

Cihan Oğuz, Akatalpa'daki (sayı 108) köşesinden şöyle sesleniyor, "İyi de, bunun farkına varıp da kendini şiirden çeken şair var mıdır? Ne gezer! Şairlik *kontenjan senatörlüğü* gibidir; ölene dek sürer. Kimse burnundan kıl aldırılmaz. Çünkü şairin bütün donanımı o dizelerden ibarettir..."

Oysa artık şiire son noktayı koyup kendine yeni dünyalar yaratsa, güçlü kalemi ve bir zamanlar gerçekten işleyen beyninin son kısıntılarıyla yepyeni duyarlıklar yaratsa olmaz mı? Olmaz. Çünkü o şair doğmuş, edebiyat dünyasının kısır eleştirmenleri ve incelemecileri de onu tek bir kategoride görmeye başlamıştır..."

Haksız mı?

Şair ne yapsın "*edebiyat dünyasının eleştirmenleri ve incelemecileri kısır*" !

Gelinen bu nokta neyin sonucu? diye sorup duruyor bütün dergiler. Durum aynı.

Aslında bana sorarsanız bu kısırılığın hormonu yoksayma, görmezden gelme...

Şiir üzerine düşünen Mustafa Öneş (Şimdi aramızdan ayrıldı), Ramis Dara, Sabit Kemal Bayıldıran bir ara niye sık yazmadılar?

Asıl şiiri soluklandıracak olanlar *öyle ürkek duruyorlarsa!* şairin bir diyeceği olmalı. (Şimdilerde Dara, Bayıldıran vd. kitaplarıyla canlandı ...)

Sincan İstasyonu, sormacalarla bu sorunun yanıtını bulmaya çalışıyordu bir ara

Seyrek de olsa şiir incelemelerine farklı bakan bir şair, yazar Fergun Özelli, Mustafa Durak, Halim Şafak, Fuat Çiftçi, Veysel Çolak, Halil Şahan... şu an belleğime takılanlar, ayrıca bu alanda ilgi çeken genç yazarlardan Utku Özmakas bir ara düzenli yazıyordu.

Ne ki bu kısırılık bir kaçışın sonucu mu, yoksa nedeni düşünce *kısırlığı*, saptama yetersizliği mi?

Cihan Oğuz'un deyişiyle "*kontenjan senatörlüğü*".

Tembellik desem boyumdan büyük lâf mı etmiş olurum, bilmiyorum ama tembellik de var işin içinde. Edebiyat ağaları köşelerinde memurluğa soyunurken, okurların onları saf sandığını mı düşünüyorlar!

Buyrun size bir örnek!

İhsan Topçu çizgi ağırlıklı *Forum Edebiyat*'ta Şiir Çözümlemesi ve şiirde anlam... adlı bir yazı neşretmiş. Şiir çözümlemesi deyince aklına üç yazar gelmiş, bunlardan birisini beğenmemiş. Diğeri hocası Prof. Dr. Mehmet Kaplan imiş. Prof. Dr. Doğan Aksan'ı da eklemiş aklının önüne. Oysa üst satırlarda adını andığımız Mustafa Öneş, Ramis Dara, Sabit Kemal Bayıldıran, Mustafa Durak, Metin Cengiz, Veysel Çolak... hiçlenmiş, aklının ardında kalmış besbelli. Peki bunların bir kitabı da mı yok? Bunlar dergilerde görünmemişler mi? Kim bilir belki de suya yazmışlardır şiirle ilgili yazılarını!

Seyrek de olsa edebiyatımızın önde gelen dergilerindeki yazarları gözü tutmamış. Ahmet Erhan'la ilgili geniş çalışmalar yapan Halim Şafak bellek gerisinde kalmış.

Yıllarca şiir üzerine yazan Mehmet H. Doğan, Hüseyin Cöntürk, Asım Bezirci... Bunlar da mı bir hiç? Mehmet Yalçın'ın, Şiirin Ortak Paydası'nın altıncı bölümündeki Çözümlemeler için ne demeli? Ya da önceki yıllarda Mehmet Yaşar Bilen!

Biz asıl konuya gelelim.

Anadolu'da bir söz vardır; "Tarlanın tembeli, çalışmasını öğrenmeli." diye. Tam İhsan Topçu'ya göre. Neden mi?

Akademi Göküzü'nün 21 Haziran 2007 tarihli 2. sayısında bir yazı neşretmiş üstat! Aynı yazıyı *Forum Edebiyat*'ın Ocak/Şubat/Mart 2009 tarihli 5. sayısına kopyalamış. Üniversitede şiir muallimi (!) olan neşirci böyle mi düşünüyor şiir üzerine? Böyle mi üretiyor?

Üç yıl sonra aynı yazıyı kopyala yapıştır! Haksızlık etmeyelim son yazıda (kopyalamada) beş altı cümle kısaltarak yazı üzerinde çalışılmış!

Şiirci, neşriyatçı üniversitede şiir muallimliği yapan İhsan Topçu gibi edebiyat memurları çalacakem yazıp *edebiyattan kimini dışlar, kimini hiçlerse şiir üzerine yazan gençler tabii ki uzaklaşır yazından*. Sonra dergi sayfalarında şiir yorumlama köşesi açar, akıl dağıtır.

Şair ne yapsın!

Yazınsal metin üzerine yapılan çalışmada öznellik ve nesnellik; iyilik ve kötülük sıfatlarıyla verilmemeli. Bunu ancak ve ancak metin üzerinde gösterirsiniz.

Geri kalan kıraathane ağzıdır!

Bu olsa olsa edebiyat üzerinde tepinmedir.

Topçu'nun mantığı, görüneyim de nerede görürsem görüneyimden öte gitmiyor. Bunu genç bir yazar yapsa es geçersin.

Topçu, metin ya da kitap örneği mi arıyor?

Geçmiş yıllardaki kitaplardan üç beş örnek.

Mehmet Yalçın- *Şiirin Ortak Paydası Şiirbilime Giriş*, Sabit Kemal Bayıldıran- *Günümüz Şiiri Üzerine Yazılar*, Ramis Dara- *Şiir Çünkü Şiir*, Mustafa Öneş- *Şiir Kuşatması*, Yusuf Alper- *Psikolojik ve Psikodinamik Açından Nâzım Hikmet Şiiri*, Yakup Çelik- *Şubat Yolcusu (Attılâ İlhan'ın Şiiri)*; diğer yazar ve şairlerden bazıları Veysel Çolak, Metin Cengiz, Mehmet Can Doğan, Ahmet Günbaş, Necmi Selamet (aramızdan ayrıldı), Hayri K.Yetik, Ahmet Günbaş, Aydın Şimşek, Mahmut Temizyürek, Gonca Özmen, Bâki Asiltürk, Kemal Gündüzalp, Hasan Akay, Mehmet Aygüneş ...

Siz hâlâ Mehmet Kaplan'daysanız vay şiirimizin haline.

Ne diyelim, hep olagelendir aslında olmayan!

Fatma ARAS

ŞUBAT

Ben şubat çocuğuyum
doğarken ayaz yedim, çeliklendi beşiğim.

Gökleri renklendiren leylekler
baharı inşa etti bahçedeki ağaçta
ağlıyordum bir boşluk ısrarında
suskuların dışında yoktu içimde huzur.

Ben şubat çocuğuyum
üşümeyi kabul görmez bedenim
karanlıktır gözlerimin soyduğu
kara karada boy vermişti kardelen
barış elli...

Dedim: Ben şubat çocuğuyum
ayaz boynumda kolye
yüzüm çelik
bükülmüyor yanlışların içinde
aşk biter, seveda kalır ve kalbe çizilir sureti.
boşluğu ısırır dişler.

Yeryüzünün yosunları gök maviyle birleşir
taşar umman
anlam verir dünyaya...

Dilaver KORKMAZ

BIÇKIN

Kenar mahallenin tekinsiz çocuğuyum
Küfürbaz sokaklarda gezer
Müstehcen türküler söylerim
En girilmez kavgaların hatırası
Yüzümde faça, kafamda dikmiş izleri.

Hayat kavgası, ekmek kavgası
Çenemde muşta, sırtımda kelebek
Yürek yarasına tuz basarım
Yoksa yaşamak nedir ki

Yoksulluğa kafa tutar
Diklenirim 3-0 gerideyken
Bir yanım bıçkındır
Diğer yanım çocuk

Korkusuz değilim korkarım
Anamın gözyaşları için
Her bir damlası bir hazine
Kalmadı ki gözlerinde

Kenar mahalle çocuğuyum
Konuşmam kaba, ağzım pis
O yüzden kir tutmaz yüreğim
Yadırgamayın,
Şeklim bozuk karakterim değil

Gonca DOLU

İNCE AKINTI

Bitmemiş günlerle dolup taşan bellek uzaklarıma döndü
benden seni geçiriyor tozlu resimlerde
çerçevedeki yüz ölüm giyinmiş
çılgılığı kanamalı kum saatinde

gözyaşı sürükleyen bulutlar
damla damla dövüyor göğsümü
ince bir sızı
ince bir akıntı yayılıyor korkularına

daha ne kadar kalacağım bu karanlık kabuğun içinde
Thanatos'a soruyorum sonsuzluk iksirini
araya Hades giriyor

ne yapacağım
nereye gideceğim
ölüm konuşunca
çaresizlik direğine çarpıyor umutlarım
nabızı durdu sanki günlerin
anıları siliyor siyah kurum sessizliğinde

bir avuç güneş
rüzgârdan bir tutum esinti bıraktım
dündeki yara izlerime
yarına yenik düştü dünler

söyleşmeyeceğim artık içimdeki ölüyle
içimi sessizlik yese de
bu yolculukta tutacağım ölümün diğer yüzünü.

04.01. 2024

Hasan ÇELİKKOL

ÜÇ SORU

Sen uyu, oksijeninde ipe dizili
Ölüm parçacıklarının zehri
Kapağın altında kaos

Üç soru
Niye öldü bu çocuklar
Suçlu kim
Ve yüzün neden kayıp aynada

Cevabı yok soruların yürek daralmasından başka
Geçmişten sızan esrar belki
Dokuz basamaklı sayıların içinde

Nereye baksam tuzlu su
Çürümüş altımızdaki toprak
Ama güneş hâlâ var gökyüzünde

Erkan KARA

A) Şehrin İçinden Bir Cenaze Geçtiğinde

Her gün hâllerıyla yollara dökülen insan, ve günün sonunda herkesten bir şeyler kalan kaldırımlar, gündüz alelâde, gece kimsesiz bakışında insanın, ne acı, varlığı kendine perde olana. Evet, dışarda akan bir hayatın içinden insanlarınsa önünden geçiyordun, seni artık kimse görmüyordu; oysa dışarı çık ki insanlar seni görsün hep derdin..!

“İnsan” olmanın birçok küçük sırat’larından biri de, bir cenazenin şehrin içinden geçtiğini gördüğümüzde, diğer geçen şeylerden farklı bir durum bizde yaratıyor mu; yani her seferinde dönüp kendimizi sorgulatan mı oluyor, yoksa, aman aldırma da geç git mi diyordu nefsimiz bize?

Ölümün hiç’lik, yalnızca var olmanın bile bir güç göstergesi olduğu dünya gözünde, günümüz insanı nefsin yoğun baskısı altında, hep aceleci bir hâlde. Bu da, onun âni kaçırmasına sebep. O ân ki zamanın kalbidir hayatımızda. İşte, yaşamın içinde bu kalbi duyabilmek içinse yavaşlamak gerekti. Çünkü, hakikat zaman isterdi ve ruhla birleşen bilinç yavaştı.

-Müslüman olsun gayr-ı müslim olsun, Tanrı’nın meleklerinin cenazeye yürüyerek eşlik etmeleri, ve peygamberimizin herhangi bir cenaze olsa da, oturuyorsa, “ölüm çetin bir iştir” bilgisi üzerine ayağa kalkması, hep Tanrı’yı yüceltmek içindi.- Bunları unutmak ise, o süratin getirdiği; hatırlamak için bir yolcu olduğunu dünyada, yavaşla ve bir moral, insanın önünde olmayan sürat: ölmeden önce ruhun yanında durmaktı ki incelikleri idrak eşyada mana haliydi; âh, vakitsiz insan dinince başlardı Tanrı’yı bulmak.

Evet, eşya ile kuşatılmış insan, “insan” a yer bırakmamış, gördüğümüz ve duyduğumuz her şeye yalnız nefsel göz ile bakmaya neden; ta ki ölüm bize gelinceye kadar, bazen geldiğinde de... İnsanın günlük yaşamında bu tek nefsel bakıştan kurtulması, yani eşyanın ardındaki görevilme mümkünlüğüydü, metafizik. Çünkü, insanı ve eşyayı bilmek, hakikati bilmektir.

İnsan, eşya ve “insan” için bir ve tek ortak alansa, o vakit bir cenazenin insanda, Tanrı ve evrenle olan ilişkisini sorgulattığı görülmeli. Bu maddeden manaya ve tekrar manadan maddeye geçişler, nazar’dı. Şimdi, kendimize yeni bir şeyler sunabilmek ve o nazar için, işte, dua isteyen zamanlardan biri de, şehrin içinden bir cenazenin geçtiğini görmektir.

Burda aslolan dünya ve öte hayatı dengesi, yoksa “ben” merkezli bir dünyanın da kendi içinde dengesi vardır ama, orda “sen” yokundur. Oysa ben, yaradılışım gereği, dünyamı ve öteyi “sen”le anlamlandıran bir insanımdır. Bugün yaşadığımız dünya her şeyi ile bedenimizdeki nefsin güçlenmesine hayat; bu, insanın yükselişi olan ruhun bedende çöküşü demektir ki, “insanda öte duygusunun olmadığından değil bu biliyorum yalnızca ölümü unuttuğundan”dı.

Evet, insan bir tabutla da bir gün dışarı çıkabilir unutmamalı, bir cenaze de dışarda görebilir.

Bilinmesi gereken, “dışarı çıkışlar”ındaki “görünmek” ve “görmek” isteğin yaşarken insanda ki teşekkülü çoklukla, nefsanî mi yoksa manevî midir, “dışarı çık ki insanlar seni görsün” dediğimizde. Çünkü, bu, karşılaştığı durumlarda hâlin de belirleyicisiydi.

B) Beraber Yaşadığın İnsanları Yokluğunda Anmak

Yolunda yürü dediğimde, rüzgâr koymuyor ki diyor; oysa, sabret, bir kör ile yürürken sana diyorum; âh, ayaklar ki o ruh

O DİKİŞ HİÇ TUTAR MI

Açalım yaranın fermuarını
Boşalsın dünyanın kiri

Dünya dünya dedikleri
Bir kirlenme güzellemesi

Tecrübe mi tövbe mi
Unutalım diyalektiği

Kapatalım yarasını fermuarın
O da artık eve gitsin

sahibi, dikkat et; ölü görür, âmâ görmez imiş hakikati; ey insan!

1991 senesi şubat ayı, günlerden soğuk bir pazar akşamıydı, kör olduğum zaman. Hayatımın en sert dönüm noktalarından biriydi; ve tam 32 yıl geçmiş aradan, dile kolay. Demek ki o vakitler ben 27 yaşında iken babamsa 53 yaşındaymış. –Bakıyorum da ikimiz de ne kadar gençmişiz–.

Ölüm, hayat ile ilgili hakikati öğrenmenin en çetiniydi. Bunu yaşamak ve buna tanık olmak, yürürken varılacak yerde imiş yolun hikmeti demektir; bunu bilmezdik, babamla öğrendik ölümün o kör edici hakikatini. Meğer bu, uzakların hep yakınlık uyandıran vesvesesinden kurtulmak içinmiş de o vakitler bunu pek anlayamadık. Ta ki saçlarımızdan tutulana dek.

Bütün babaların ölümü hakikatin celal, annelerin ölümü ise cemel yüzüdür tüm çocuklar için. Bugün ne mutlu, annesi ve babasıyla yaşanan çocuklara; çünkü, gövdesiyle baba içi ile anneydi her çocuk; ve bir babanın nasıl da ölümüyle başlardı genç yaşında insanın dıştan yıkımı. Ya ortada bir ölüm yokken, çocuklardaki yoksunluğu ne acıdır âh, babasız evlerin.

Evet, zordur bir babayı anlatmak. Şairin dediği gibi: “sessiz yaşadım kim beni nerden bilecekti.” Babaların bu, evlerde şikâyetli hali hep: taşın içini çıkarmak gibi bir babayı anlatmak. Evet, zordur; üstelik kız çocukların babalarına olan o düşkünlüğü bilinirken, ve bir baba olarak da sevgili peygamberimizin, kızı Hz. Fatma’ya olan sevgi ve muhabbeti önümüzde güzel bir örnek olarak dururken, bir erkek çocuk olarak bir babayı anlatmak şimdi, evet, çok zordur.

Her şeye rağmen insanın babasını özleyiyor olması; beraber yaşadığı insanların yokluğunda onları dönüp dönüp anması hep, Tanrı’nın kulun kalbine koyduğu merhamettendir. Çünkü “kalp hüzünlenir göz ağlar”mış. Şimdi bir sevgi için hakikattir diye bilmemiz, insanın sevdiğinden Tanrı’ya gidebiliyor olması gerekmez mi? Ki bu uhrevî yücelme isteği aslında içimizdeki özlemin de bir bakıma sahilini göstermez miydi?

Bugün bir babanın ölümünde duygularımızın çok konsantre yaşanıyor olması, 7’siydi 40’ıydı derken günün sonunda o acı ile ilgili her şey bir daha ya hiç hatırlanmamak ya da bir meltem rüzgârı gibi yalnızca tenimize dokunacak şekilde gelip geçmesi şimdi, bizde kaybolan acaba nelerin işaretiydi?

TILSIMLI GÜL

(Eğitim emekçileri için)

âh! parçalanmış bir yaşamın öyküsü kadife yapraklarının okşadığı her kanat şefkatle.

üçüncü dünyanın soğuşunda tılsımlı gülün yürek sancısı ve bülbüllerin karanlığına doğurduğu masmavi yıldızları; buz dağlarına direngen dikenleriyle resmettiği mayıs baharı...

âh! parçalanmış bir yaşamın öyküsü kadife yapraklarının okşadığı her kanat şefkatle.

umudu: çöl ayazında mahsur kalmış kuşların zümrüt yeşili dallarında sıcak bir gün kendisine hiç korkmadan eşlik etmesi
söylerken, içine hapsetmeye zorladıkları en güzel türküleri.

Gülsüm IŞILDAR

KİME NİŞAN ALSAM

Gürültüsüne yetişemediğim dünya
Acelen ne, dur dinlen biraz,
Göz kalbin ağrısıdır
Günahların darası değil...

Giyinik sözleri soyma ayını
İbadetin endişesine
Tavan yaptırsa da
Bu dünyadan diğerine
Ördüğüm köprü'nün
Bacakları havada...

Düşleri çiğnedikçe çoğaltan
Acıları törpüledikçe
Yücelten dünya,
Kabimin kuşunu uçuramadın
Bari kaçırma...

Ufaladığın dağlar
Denize yürüdükçe
Bırak çiçek açsın çocuklar
Ölmeyi bilmezler ki
Yarım kalmış oyunlarında akılları...

Ten, öpücük denizinde yüzse de
Tinden önce ölüyor,
Gerisi kalp seyirmesi
Gez, göz, arpacık,
Kime nişan alsam
Kendimi vuruyorum...

GECE ŞAFAĞI

gözlerin ışıltılı rüzgârlardan dökülür gecelerime
alır beni ey yâr
alır uçsuz bucaksız kaldığım diyarlarda sonsuz akışlara
bırakır

içimde ikiye ayrılır kirpiğinin çırpınan kılıcı
çığlığı bedenden inen d/okunuşun
nefesime çarpan nefesin kanadında tutuşan rengi
çalkantısı kor akşamların
eteğinden seçiren iniltisi gece şafağının
kıpırtısına göğsü eğdiğimiz
hani uçların değer değmez
anofta kokulu ırmaklara karıştığımız bucakların
tenhalarımında o acımsı yeşili

küllerimize çiseleyen eskizleri söğüt salkımlarının
sefası çivit pencerelerden damladığımız buluş yağmurların
buğusu koynunda saklı alev kızılı başakların
kuytularından sarktığımız sevişlerin göğüslerinle oynayan
şavkı ah
ah aklımı başımdan alan irislerinin çiçeğe sulanışı
saçlarında ney sancılı taylara çözüldüğümüz koyların
sırılsıklam ilintisi
incecik tırnaklarında sönen köpüğü mavi öpüşlerin
ufkunla tekillenışı göğün
iliklerimizden boşalan kuşağı ah

ah bileklerinde bir çoban kızın çingiraklı hayallere
tutulduğumuz öyküsü
o antik yaz akşamlarında kaldığımız sakız kokusu
senfonisi ağustos buhranlarının
dudaklarında kristal tanecikli tatlar bırakan kesintisi
boynunda sızlayan çiyin
apeksi koyun boşluğundan yaratılan kelebeğin
içinden baktığımız o gül beden
şehre adını yazdığımız zehri damarlarımıza sığmayan
kanyonların
cemrelerini çektiğimiz kırların kavislerimizde yıldızlarla
dansı
köklerinde aheste gölgelerin
birbirine kavuştuğumuz suskusu baştan aşağı dökülen
sonun
sedef yaldız ışığıyla yolduğumuz şevki
yüzüme dönen titreyişi
gerçeği haykırdığımız hiçliği ah
ıslak sabahlar leylak baharlar yâr
bakışlarında coştukça
derin okyanusların kucağında
alev kızılı kumsalların açlığına bırakır beni...

Mevlüt ŞENER

KALEMİME DÖŞEKLER SERECEĞİM

Bir küçük uykunun şiirini yazmak için
Kalemime döşekler sereceğim

Ben dilenci değilim
Tedirgin edecekse seni girmem bahçene

Bir ırgat gibi kuytuma çekilir
Orağımı mayalarım

Kuşların barikat kurmadığı çayırlarda
Kolunda sepetinle bir akşam vakti
Bana getirdiğin ayrılıkları hasat ederim

Ben dilenci değilim
Kavalımın ezgisini bağrına basan
Kanatlı bir kapımın olmadığı
Sana anlatacak çiçekleri aramaktan başka

Karanlığımı ve utancımı
Yolsuz yordamsız taşıyan bulutları
Senden uzak tutmaktan başka
Bir sevincim olmadı bu hayatta....

Yalçın ÜLKER

UYUMSUZ

Şairler, yaşamı överek
Büyük bir vebale girdiler
Defalarca gittim
Sokaklar başka bir kan gurubunda akıyordu
Her defasında kovuldum
Her defasında öğrendim ki yapıtaş değilim
Kös kös geri döndüm
Ve büyük bir iyimserlikle
Yeniden gittim
Yeniden çünkü
Şairler, yaşamı överek
Büyük bir vebale girdiler

Yine de
Mühim değil
Şu benim sonuçsuz
Yara bere içinde kalışlarım
Şairler, yine de övsünler yaşamayı
Belki duyar da uzlete çekilmiş bir kabiliyet
Yeniden döner meydanlara
Yaşamak yeniden akar gürül gürül
Leylaklar çağrılarına yanıt bulur
Yanıt bulur çağrılarına
Bülbül ve aşk

Ersan Kaan ERÇELİK

SEMBOL ORMANLARI

Ey dilinin çözülmesinin sihirli vakti
büyük yolculuğun başlangıcı
herkesten önce uyandıysan
ışığa dönüyorsan şafağın altın ağarmasında
sonsuzluk seni çağırdığı için

Ruhta açtığı için isyan tomurcuğu

Bir Mayıs sabahı dağıtır saçlarını
erguvanların döküldüğü iklim
yalnız ilk bakışta görürsün hakikati
sonra sonra sembol ormanları
alışamadın desen doğrudur
hakikate isim verip durmaya

Dünyaya bakmaya hep bir şiir gibi

Kuş, şarkısını söylediği için kuştur
şarkısını söyleyince kuş kalmaz geriye!

Ey sinedeki kaşmirden aşk
kaç kez yitirdin kendini
kaç kez dağılarak toplandın
hayatın eteklerinden
bilinmeyen sözcükler gibi hiç kullanmadan
kaç kez yanıp söndün hayatın ilk imgelerini

Çiçek olup açılıp kapanırken anlam

Bir fıskırıp püskürüyor hayat
bir çekiliyor kendi yarıklarına

Bütün denizlerini denedin gözlerinin
bundan ötesi suskunluk, taş kırıcılar
sözün acemi ve yalnız küçük adımları
siren düdüklere karanlıkta, gece bir sözcüktür
geceye benzer, üşümek diye bakmalı üşümeye

İlkyaz, kendi hakikatinden başka nedir?

Sen dilin avlusunun taşılığını sularken
akşamın yağmurla yıkanmış çayırı
suyun mavi mavi ölümsüz gelgiti
batık kadirgalarla dolu bir denizsin sen
yeşilin ışık değmiş ormanı
çok ağaçlar gördün, gökyüzüne doğru

Çok kuşlar, oturmuş toprağı eşelerken

Uyandın ki ters yüz etmişler dünyayı
ses içinde kalmış her yanın, her yanın imge

Dile sürgününün şarabını getirdin, içsinler
bir ağacın altından geçerken
ağacı oldun dilin susan ve şakıyan
şimdi gören göz başka, görülen göz başka
dünyayı soyutlaştıran şehvetle
dilsiz anıtlarını diktin sen de varoluşunun

Tek başına yansydın bütün biçimlerde
Sonsuz hürlüğe benzer bir şey var bunda
sonra derin sustun!

Mutafa DEMİRCİOĞLU

“MARAŞ’ TAN BİR HABER GELDİ”

VI.
KENGİR SAKIZI, AL, LOHUSA

Soğuk bir şubat güneşi ışığını Aksu Çayı üzerinde
gezdirmeye başlamadan daha
Sıcak çorbasının buğusu Sultan’ımın, dalga dalga
yayılmadan mutfaktan çıkıp eve
Ve iyi huylu sevginin iyileştireceği yaralar uyanmamışken
mutlu sabahlara, insanlar,

Çaresizce bakacakmış şaşırılmış, öylece durup, kim bilir
neleri hatırlayıp iç çekerek
Etrafa göz gezdirirken, yerinmenin korkunç acısıyla
saçılmış beden parçalarını süzerek
Tanrının gülümsemesinden uzak diz çökmüş, aklının denge
noktası acılara bulanmış

Uzun ve soğuk dört gün boyunca, asılı kalan donuk havaya
karşı, bir panayır yeri
Üstünde yürüyenlerin ölesiye korktuğu moloz tepelerinin,
ümit bırakmadığı yarına
Ah, Tanrım, böyle birden! Çöp müdür aziz beden, gözden
çıkartıp atabildiğin hemen!

Küllü su değildi dört gün kokuyu azaltan, ayazdı yalnız,
üstümüze yapışan kenger sakızı
Beyaz hastane entarisine bürünmek için başımızı
kaldıramadığımızda yeşil tabutta,
İki ucu kulplu sandıkla en sevdiklerinin omuzunda yol
alırken, ah o kırık dökük şeyler!

Bir keder kuşatmasına uğramış, solgun ve kasvetli yüzler
kapanacak üzerime ardından
Kepçeci çıkardığında etlerimi kemiklerimi bütünlüğüm
bozulmamışsa, taşlı topraklı
Gözyaşım usulca akar yolunda kefenin görünmez
kenarından, sızısı kaybolmuş, çıplak

Sağaltımı imkânsız bir hastalık gibi hızlı ilerledi gençliğim,
kalbimde volkanlar yakarak
Sabaha karşı iner gibi birden, ağustosta buz kesmiş tesise,
bozkır düzlüğünü geçerek
Günler değil bizdik belki de hızla geçen sessiz korosuna
katılmak için mezar taşlarının

Bu şubat sabahı elleri kanlı, söndüren ışıltılı yıldızları,
küçümseyen sevdiklerimi taptığım
Bir kuşmuş ölüm dediğin, rüzgârlı bir gün gibi uzak
çocukluğundan havalanıp da gelen
Yine de yorulmasın ardından ağaçlar, gözyaşı niyetine
dökmesin o kutsal yapraklarını

Göğünü ölüme ayırmış bu sabah Maraş’ın bulutları ve
avluları, kardeşi yıkık duvarlarla
Çok uzun sanmasın hiç kimse beşik ile toprak arasındaki
mesafeyi, pişmanlıklarla geçen
Ve o toprak ki hayal kırıklığıdır, sabırsızlandığını
gördüğünde son sıcaklığını emmek için →

Nevzat KONŞER

YİNELENEN

Çiçeklerin bile kamburu çıktı ağustosta
rüzgâra paydos zilini kim çaldı
içinde beyaz bir kayıp var akasyaların
güneş bizi dinliyor iyisi mi susalım

ellerimizde parlıyor bu yalan bu düzmece
aynalara bakmakla ilgisi yok mutlu olmanın
hüzün aşka ilişitirildiği günden beri yaşıyor
bütün anlamlar boşuna dönüyor dudaklarda

işte insan ana rahminde çiziyor göğsüne
çizgilerin ve renklerin kaderini
bir su damlıyor bir ateş sıçıyor birden
iyilik ve kötülük arasında koltuk seçiyoruz
her sahne, tozuyla biraz daha
her sahne külden bir zaman
sövüp duruyor koynumuzda!

Deniz SARITOP

DÖRT MEVSİM

Ölüm haberleri savrulur radyolardan her saat başı
Sokak lâmbaları amansız bir bekleyiş içinde
Alacakaranlığımı kesiyor şehrin
Bense hayali bir tren istasyonunda
Kayıp gölgesini besliyorum doğmamış güneşin
Ve köprüler kuruyorum
Sınırların gönül bağından kopuk
Hürriyete açılan vagonlar kapısına..

Ölümün gözlerine bakmak isterdim, Al basmış lohusaya
benzeyen ezilmiş bedenimi gösterip
Nasıl zalim olunur, nasıl ince türküsü mazlumun, diyerek,
bir avuç kuş sesiyle parçalanmış
Göğün pencereleri altında, evlerin ölüşünü sorardım ona,
yaşayan ölümümle yarenlik ederek

Ya ateş ölecekti ya su yanacaktı, iki bin yirmi üç yılının
ikinci ayının altısı çalarken zamanda
Taşlara sessizlik bırakan, geçmişine ve bedenine hasım
ayaksız ejderi gelmeseydi yer altının
Benim de içim yataklı vagondu, yumuşak; güneş kırıntıları
doldurulmuş, eski yazlardan kalan.

Ali Asker BARUT

DÖRT KAPI

Buradan Musa geçti
Ağır geldi insanın insana zulmü
Vur dedi yere Tanrı
Vur Musa'm elindeki asayı
Ancak böyle geçersin Kızıldenizi

Buradan Davud geçti
Mizmar çalıp Zebur okudu
Ve dağlara ve taşlara
Ve kuşlara müjde etti
İçindeki lirik müziği

Buradan İsa geçti
Ellerinde ve ayaklarında
Yara ve kan gölünü görünce
"Oğlum" dedi Tanrı
Boğuldu gözyaşlarına

Buradan Muhammed geçti
Kapıda aslanın ağzına bıraktığı
Allah nakışlı gümüş yüzüğü
İçerde Ali'nin elinde parlarken gördü

Fatoş DURMAZ

HÂLÂ GÖĞSÜNDE Mİ SAKLADIĞIN KUŞ?

Senin gözlerinin şavkması
Affettiğinde kendini haresi

Oysa derinliğini yitirdi bakış
Hâlâ göğsünde mi sakladığın kuş?

Bu hüznükovan bu çam dibi rahvan
Ne yana dönsem keskin reyhan.

Bileyerek kör bıçağı bulunur ya suret
ve bilinerek her şey susulur ya bu coğrafyada

Bilerek yakar kanadını sakladığım kuş
Tufan değil figani kopuş
Sahi, derinliğini yitirdi bakış
Hâlâ göğsünde mi sakladığın kuş?

Ramazan TEKNİKEL

ADA

Kuş cama inanmaz
John Berger

Şu bir gölgelik adada
Hep martularla ve kedilerle kafayı bozan
Gemisi su alan bu kaptan
Küsen bir bulut gibidir kendince

Birkaç denizci şarkısı bir lir sesi
Öter durur adanın yamaçlarında
Kendini denizci sanan denizanelerıyla
Yankılanıp durur yazdan kalan kuş sesleriyle

Leş gibi anı kokan tayfaların
Depreşir durur kıyıya ulaşma hayalleri
Oysa ne kuş cama inanır
Ne de kaptan adaya

Oğuzhan KAYACAN

SORU CEVAP

üzerine kar yağın bir korkuluktan korkulur mu?
kuzu bile korkmaz.

yol kenarındaki manzara bir başkasının gerçeği?
şükretmemi bekleme!

ayna kırıldığında bilek acır mı?
anne korkar, genç değil artık.

ilk seramik görünümlü plastik?
seni nasıl da şaşırttı... enkaz!

kavuniçi balık'tan güveçte alabalığa?
et taşıyor her yanından.

asgari tutar?
sustalı bi bıçak.

gezeravcı?
cepteki kene.

varış noktası?
merakın mezarı.

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)

Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami - BURSA

E- Posta : akatalpa@hotmail.com

Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685

İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.